Mazpulks

1938
10. Nr.

BRĪVĪBAS IELĀ 4. TĀLRUNIS 26336

BRILJANTI, PULKSTEŅI, ZELTS, SUDRABS, KRISTALLS, DZINTARS, ALPAKA

Darbnīca pasūtījumiem un izlabošanai

A/s. Iļģeciema manufaktura, Rīgā

Valsts karogi

— INDANTREN —

Lietojiet tikai vislabākos veļas zilumus maisiņos un tabletēs

„OZOLZĪLE"

kuri uztur veļu līdz vecumam sniegbaltu

Fabrika Rīgā, Dzirnavu ielā Nr. 115, tālrunis 26973

„Jelgavas audums"

K. STRAZDS **Tekstilfabrika un tirgotava** Jelgavā, Katoļu ielā 30

Piedāvā:

Dāmām un meitenēm: kleitu un mēteļu drānu.

Kungiem: uzvalku, meteļu, puskažociņu un skolēnu drānas.

Pie veikala noliktavas plaša drēbnieciba

J. Kauliņa

Bērnu apģērbu un galanterijas preču tirgotava

Rīgā, Marijas ielā 9, tālrunis 20437

Pasta tek. rēķins 11217

Piedāvā lielā izvēlē visādus **meiteņu un puisēnu apģērbus, jaunos vidusskolu, mazpulku un tautas tērpus, daž. veļu un sikas preces u. c. Skolām un palidzības sabiedribām viszemākās cenas.**

Laipna apkalpošana. **Glits darbs**

Mazpulkos

Latvijas Lauksaimniecības kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem

Iznāk katra mēneša 15. dienā.

Redakcija un ekspedīcija Jelgavā, Vienotura piemiņas pilī, Tālr.: redakc. 1000—14, eksped. 100—47
Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,—. Atsevišķs numurs 20 sant. Tekošs rēķins pastā 4564
Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100,—, 1/2 lap. p. — Ls 50,—, 1/4 lap. p. — Ls 25,—

10. (93.) Nr. 1938. g. 15. oktobri VIII g. gāj.

Daiļais ar praktisko labi saderas

Kam ticēsim

(Pārdomas Pļaujas svētkos)

A. R.

Ražas apskates ir tās, kas liecina, ka nu visi šīs vasaras darbi galā. Novākti, nokopti lauciņi, izvērtēts vasaras darbs, un dažs labs par to saņēmis arī ievērības cienīgu atzinības balvu. Dažam, turpretī, bijis jāpaliek tukšā, vai arī jāsamierinas ar mazāku balvu nekā viņš to vēlējies.

Lai arī pie kuras grupas piederētu kāds mazpulka dalībnieks, rudens svētība — maza vai liela — tā glabā ikvienam un, ja vien viņš to vēlas, nodod tam rokās pilnvērtīgas cilvēka dzīves noslēpumu atslēgu. — Bet kā gan to saprast? — Kā saskatīt šo noslēpumu,

kas rādītu mums pilnvērtīgu dzīvi, bagātu sekmēm, bagātu panākumiem.

Augstākā balva, augstākā atzinība, kas gūta par labi padarītu darbu, tā ir viena liecība, ka rūdītai veiklībai, labi iegaumētai prasmei, zināšanām ir svars un nozīme. Tās, lietā liktas, dod ne tikai panākumus tiešā darbā, bet panākumus un atzinību arī plašākā mērogā. Dāvā citu cilvēku uzticību un paļāvību, kas patiesībā ir tikpat dārga manta pasaulē, kā mūsu dzīvība un mūsu veselība. Un tikai neapdomīgs jauneklis pārvērtēs šo citu cilvēku uzticību un izmantos to nelietīgi, paļaudamies uz saviem vienreizējiem panākumiem un pēc tam kļūdams atkal paviršs un nevērīgs pret darbu un tā krietnu izdarīšanu.

Arī tas, kas saņēmis mazāku balvu, nekā viņš to vēlējies, gūst, varbūt pirmā brīdī, rūgtumu, bet, apdomīgi ieskatoties notikumos, atziņu, ka vēl viss nav bijis tik labi, cik labi tas varēja būt. Kāds ir pratis labāk apkopt savu lauciņu, kāds to rūpīgāki un ar lielāku kāri pēc zināšanām ir apstrādājis un visam līdzi domājis, ne mirkli savā darbībā nekļūdams paviršs un nolaidīgs.

Un tas, kas palicis tukšā, tas mierīgi un bez rūgtuma lai noraugas citos un lai vēro, lai atzīst, ka tikai cītīgs darbs dod sekmes, nes atzinību darītājam.

Un vai tad nav arī tā, ka visā mūsu zemē mēs varam redzēt un skatīt to pašu. Kam tukši apcirkņi, kam tur smagu graudu vietā jāieber vieglie, vai tur ir bijis apzinīgi vadīts, lietderīgs un pilnvērtīgs darbs? Nav bijis! — Tur darīts ir tikai tā, — sak', gan jau paaugs. Ko tur nu daudz pūlēsies.

Bet pūles taču ir tās, kurām vienīgajām ir tiesības saņemt atmaksu, saņemt svētību. Pūles ir arī tās, kas pašus darītājus padara stiprus, neatlaidīgus un norūda viņu gribu cietu un stingru. Pūles ir tās, kas cilvēku padara par vīru šī vārda vislabākā nozīmē.

No pagasta uz pagastu lido vēstis par pļaujas svētku svinēšanu. Šīs vēstis ir gaišas, jo tās mums pašiem un arī citiem rāda, cik esam šogad padarijuši darbos, bet klusu, sirds dziļumos atver mums arī to noslēpumu, cik garīgi lielāki, stiprāki un paļāvīgāki mēs esam kļuvuši. Cik izturīgāki tad, ja mums vajadzējis strādāt arī vairāk, nekā mums licies, mēs spējam. Cik zināšanu un piedzīvojumu esam krājuši, lai nākošā gadā varētum neatkārtot vairs šī gada kļūdas.

Jā, cik šis gads mums ir devis? Jaunie draugi, pārdomāsim to. Pārdomāsim tā nopietni, necenšoties nekur un nevienā vietā sevi sevišķi attaisnot, tad mēs redzēsim un apjautīsim, kur meklējamas vērtības un panākumi cilvēka dzīvē. Tad mēs redzēsim, ka krietns darbs vēl nevienu nav pazemojis, nevienam nav ļaunu atnesis, bet, kaut arī dažreiz lēni, tak tuvinājis labklājībai un paša cilvēka gaišai, mierīgai garīgai stājai.

Tādēļ arvien tajā brīdī, kurā mēs, būdami sava jaunības straujuma pilni un vienas otras neveiksmes sāpināti, iesaucamies: „Nav vērts pūlēties!", lai noliekam sev apzinīgi priekšā ticību krietnam darbam, jo tā dziedina, tā mierina ikvienu, kas patiesi dzīvē grib ko panākt.

Lai jūs, mazpulku dalībnieki, būtu tie, kas gadu no gada arvien dziļāk mācas šo domu saprast, līdz tā kļūst jūsu sirdīs un jūsu asinīs par patiesu cieņu darba krietnībai, kļūst par neapšaubamu ticību. Tad tas būs guvums, tik liels, ka mēs ikviens ar mierīgu sirdi kādreiz varēsim saņemt Lielos Pļaujas svētkus, kas robežo šīs zemes dzīvi ar mūžību un atstāj aiz mums bagātu, pilnvērtīgu mūžu.

Izšķirošais ir nevis tas, vai laime ir vai nav, bet gan tas, vai griba ir vai nav.

Kārlis Ulmanis.

Aicinājums jaunatnei

„Kad š. g. 8. un 9. oktobrī visos mūsu valsts un zemes novados atskanēs aicinājumi un mudinājumi pretoties alkoholisma postam, vairāk nekā līdz šim pievērsties tīrai un brīvai, — **nacionalās un mūžīgās Latvijas** cienīgai dzīvei, tad mēs dziļi un spēcīgi vēlēsimies, lai šie aicinājumi un mudinājumi skartu arī tevi, jaunatne, lai arī tu savos ceļos, savās gaitās, savos meklējumos uz brīdi apstātos, padomātu par **smago un dziļi traģisko dzīves parādību, kāda ir alkoholisms** un tad kļūtu par **jaunās dzīves saucēju, cīnītāju, kārtotāju un cēlēju.**

Kas tad ir alkoholisms?

1. Alkoholisms vispirms ir paraža, kas skubina cilvēku dzert reibinātājus dzērienus svētkos un svinībās, darbu uzsākot un beidzot, satiekoties un šķirotiės.

2. Tā ir barbariska, pazemojoša dziņa, kas dzen cilvēku apreibināties un aizmirsties, zaudējot cilvēcisko dvēselē un visā stājā.

3. Alkoholisms ir dzīves stils, kas saistas ar cilvēka pakļaušanos alkohola, nikotina un citu narkozu reibumam gan priekos un bēdās, bet galvenokārt tad, kad cilvēks bēg un vairas no cīņas ar sevi, no cīņas ar dzīves grūtībām, kad cilvēks vairas no darba.

4. Tā ir dzīvošana pašmīlīgās, nerealās reibuma iluzijās par sevi, savu dzīvi un pasauli.

5. Alkoholisms ir pašsaindēšanās, ar ko cilvēks savu organismu, savas miesas šūnas un savu garu pamazām pārvērš par vergu reibinātajai indei, kas tad viņu dzen un stumj pretim bojā ejai, paralizējot gribu, prātu un skaidras jūtas.

6. Alkoholisms visās zemēs ir plašu tautas aprindu trūcības un nabadzības cēlonis: nekoptās ēkas, nekopti lauki, skrandains apģērbs un trūcīga pārtika, tumša istaba, tumšs dvēselē — viss tas ir tāpēc, ka alkoholisms neļauj šiem cilvēkiem pacelties no staignās vietas, kur viņi iestiguši, un nostāties saulē.

7. Alkoholisms ir slimību un nelaimju, naida, intrigu un nenovīdības, neskaitamu ģimeņu izmisuma, sairuma un iznīkšanas cēlonis.

8. Beigās — alkoholisms ir arī veselas tautas pazemošanas, sairšanas un bojā ejas ceļš.

Tā tas ir bijis vēsturē.

Tā tas ir mūsu dienās, un tā tas būs arī nākotnē, kamēr visas tautas nenovērsīsies no alkoholisma.

Bet cik izplatīts alkoholisms ir mūsu tautā, mūsu zemē?

Par to liecība redzama it visur.

Apskaties ap sevi, savās mājās, savos tuvajos un tālajos ļaudīs: lielā pārsvarā ir tie, kas nododas reibinātāju dzērienu un smēķēšanas „priekam", pareizāki sakot — netikumam.

Arī skola nav pasargāta no alkoholisma iespaidiem, kas izpaužas dažkārt skolnieku nespējā mācīties un sekot mācībām, tieksmē uz slinkumu, izlaidību, izdzīvi un t. līdz. Šīs negatīvās īpašības pa lielākai daļai mantotas iedzimtības ceļā alkoholisma ietekmējumā; bet diemžēl, šad — tad skolnieki tās iegūst arī paši savā dzīvē, atdarinādami pieaugušo cilvēku dzīvi restoranos, mācīdamies dzert un smēķēt, iedomājoties, ka tas ir vīrišķīgi, varonīgi un iederas moderna cilvēka dzīves stilā.

Viss tas rāda, ka mūsu tautā visiem, it visiem ir nepieciešami saslēgties spēcīgā vienībā, lai cīnītos pret alkoholismu.

Šajā lielajā darbā neviens nedrīkst palikt malā. Nedrīksti malā palikt arī Tu, jaunatne, **jo taisni Tev ir dots lielais un liktenīgais uzdevums — veidot nākotnes dzīvi, nest jaunos ideālus, spraust tālus mērķus.**

Tāpēc šodien un vienmēr Tevi aicinam un lūdzam — ar visu Tavu sirsnību un dedzību, ar visu Tavu radošo dzīves prie-

ku un ideālismu, nākt pasāktajā dzīves jaunizveidošanas darbā.

Nekad neaizmirsīsim, ka cilvēks nepieder v i e n ī g i sev pašam vien, bet ka viņš ar savu pagātni, tagadni un nākotni pieder savai tautai!

1. Tāpēc audziniet paši sevī stipru — nedzērāja un nesmēķētāja cilvēka raksturu, lai darbs kļūst augstākais Jūsu dzīves piepildījums.

2. Skubiniet savus draugus un pazīstamus nedzert un nesmēķēt, lai jūs neviens nekļūstat par vergu reibinātājai indei.

3. Mācaties saprast, ka cīņa pret alkoholismu nav vis dzīves dzejiskuma un romantisma mazināšana, bet ka tā ir cīņa par dzīves apvāršņu paplašināšanu, cīņa par sava gara brīvību un spēku, par brīvu un tīru personīgo dzīvi.

4. Tā ir cīņa pret maldu un reibuma prieku.

5. Tā ir cīņa par patiesi laimīgu dzīvi.

6. Tā ir cīņa par patiesi latvisku dzīves stilu: skaistās dziesmās un ritmā, dzirkstošās gavilēs par dzīvību, par pasauli, par savu dzimteni, savu tautu un valsti.

Jaunatne! Mēs zinam, ka Tu nepaliksi vienaldzīgajos. Mēs zinam, ka Tava sirds vienmēr silst labo ideju ugunīs, ka Tavās acīs mirdz gaisma, ko izstaro skaisti un lieli mērķi. Pie šādiem mērķiem pieder arī tie, ko sprauž pretalkohola dienās.

Nāc un ņem šo dienu idejas! Nes tās mājās, nes saviem draugiem. Palīdzi visur organizēties, rasties spēkiem, kas Tevi un Tavus draugus dara stiprus, savaldīgus! Mācies pats sevi vienmēr kontrolēt! Dzīvo tā, lai Tu varētu būt citiem par labu priekšzīmi, nevis, kā tas bieži gadas, — pamudinātājs uz ļaunu!

Neej arī kā soģis pie saviem vecākiem un citiem cilvēkiem, kas varbūt nav alkoholisma pretinieki; saproti, ka, ja viņi savā bērnībā un jaunībā zinātu visu to, kas Tev zinams par alkoholu — viņi būtu alkoholisma apkarotāji.

Bet pats pret sevi esi v i e n m ē r kluss un neatlaidīgs cīnītājs par savu raksturu un dzīvi un savu nākotni, kas taču ir arī Tavas tautas nākotne, un Tava tauta, pats Dievs Tevi svētīs un cels Tevi augšup!"

Ar šādu aicinājumu pie visas Latvju jaunatnes griezās Pretalkohola dienu rīcības komiteja.

Šo aicinājumu sevišķi čakli centīsimies izprast un piepildīt mēs, mazpulku dalībnieki. Mūsu organizacijas emblemas — četrlapainā laimes āboliņa ceturtā lapiņa atgādina mums norūdīt mūsu miesas spēkus un izsargāties no visa tā, kas varētu kaitēt mūsu veselībai. Tāpēc arī mūsu organizācijas noteikumos paredzēts, ka mazpulku dalībnieki nesmēķē un nelieto alkoholiskus dzērienus. No svara ir pareizi saprast, kāpēc pastāv šāda prasība. Ne tāpēc mēs ģimenes svētkos nepaceļam vīna glāzi uz „veselībām", vai alus glāzi darba talku nobeidzot, ka tas mums noliegts, vai ka mēs vēl neesam pilngadīgi, bet tāpēc, ka tas ir vispāri nevajadzīgi un kaitīgi, un tas nesaskan ar mūsu laika garu un mūsu laika prasībām. Mūsu Virsvadonis ir norādijis, ka jaunais laiks prasa arī jaunu, citādu cilvēku, ar jaunām, veselīgām sadzīves paražām.

Tāpēc negriezīsim vērību uz to, ka vecā paaudze, pat varbūt mūsu tēvs, māte un citi mums mīļi un tuvi cilvēki attiecību nesaprot tā, kā mums māca mazpulkā. Zinātne tikai tagad atradusi, ka alkohols arī vismazākā daudzumā ir kaitīgs. Vecā paaudze auga citādos apstākļos un pieradusi pie citādām paražām. Atteikties no ieradumiem cilvēkiem ir ļoti grūti, tāpēc nepārmetīsim nekā vecajai paaudzei. Bet mēs, jaunā, laimīgā audze, iesim priecīgu un taisnu skatu uz priekšu; neskatīsimies un neklausīsimies uz to, ko zobgaļi ceļmalā mums saka. Ar to būsim parādijuši ī s t o v ī r i š ķ ī b u, būsim pierādijuši to, ka esam izpratuši savus pienākumus un savu vēlēšanos — „augt lieliem Latvijai".

Jura vasara (Beigas)

ARNO RASA

5.

Savādi. Pēc pāris dienām viņš atkal bija mežā, taisni pašā pusdienas laikā, un atkal atskanēja tāds — paukš! gandrīz tanī pašā vietā. Mežs nošalcās vien, un tas bija tik dīvaini, sirds uztraukumā stipri dauzijās, un zēns sagaidija, ka nupat kautkam vajaga parādīties, vai citam kam atgadīties, bet nenotika nekas.

Arī nākošā dienā bija dzirdams tāds baukšķis, un Juris beidzot nolēma aprunāties ar mežsargu. Viņam jau nu gan to vajadzēja zināt, neba viņš par velti tik vecs bija, bet Zirni viņš nekur nevarēja atrast. Visi mājnieki gulēja dienas dusu, kur kurais. Tagad arī Zirņa meita bija pārbraukusi mājā, laikam no Rīgas, jo Juris viņai bija redzējis tādu pašu savādu cepuri, ka pērnā gadā kādai rīdziniecei, kas viesojās pie skolotāja. Zirņa meitu sauca Almu, un viņa gulēja dārzā, tīklā, kā kāds balts drēbju būkšķis, satinusies palagā no galvas līdz kājām. Juris gandrīz uzskrēja tai virsū. Sirds vien ietrīcējās.

Bet mežsarga nekur nebija, taisni tādā reizē, kad vajadzēja.

Tak vakarā viņš ar to izrunājās. Zirnis uzmanīgi uzklausija zēnu, nedaudz piemiedza vienu aci, it kā sevī par ko smīnētu, tad izbraucija bārdu vienā un otrā pusē un sacija: „Redzi, Juri, ir jau labāk, ka pusdienas laikā mežā neiet. Es gan neticu, ka tur kas tāds būs bijis, bet pats dienas vidus mežā ir bīstams. Ir jau šis tas arī dzirdēts, vai pats nelabais, vai kas tamlīdzīgs parādās un tad beigas. Cilvēks tādu skatu nevar panest, es pats arī izvairos un katru dienu tanī laikā cenšos būt mājā, vai arī dārzā paguļu."

„Es arī dārzā tevi meklēju, bet neatradu."

„Hm, nu tad es būšu bijis kur tālāk, varbūt meža malā. . . Tā ja. Bet no meža vajaga sargāties, es to jau tev esmu vairākas reizes teicis."

„Vai tad tu, krusttēv, arī ko tādu esi piedzīvojis?"

„Ko tad? Ak tā, nu, man stipras asinis, tiem jau lēti nerādās." "

Juris cītīgi klausijās, tā bija gudra saruna, bet gudrāks viņš gan netika. Bija jau tik vienkārši pateikt — neej mežā, bet kā tu izturēsi, tagad bija ienākušās zemenes, un viss izcirtums laistijās kā sarkaniem brīnumiem piebārstīts.

Un Juris katru dienas vidu, līdz ko citi aizgāja gulēt, klusi aizslīdēja uz mežu.

Lūk, kas par ogām, te un tur, nejaudā ne savākt. Ēd un priecājies. Bet . . . vai aizmugurē kas neiečabējās? Juris aši apgriezās un trīs reizes nospļāvās, kā bija redzējis darām māti nobīles brīžos. Tak šoreiz tas bija kāds vecs vīrs, kas gāja pa meža ceļu.

„Nu, kā iet ar ogošanu?"

„Var iztikt."

„Vai tu neesi mežsarga gans?"

„Jā."

„Tad jau tu ogu vari pieēsties, cik tik tīkas."

„Var jau gan."

„Un kā citādi iet? Vai mežsargos daudz gaļas arī ēd?"

„Gaļu? Nu, savā reizē jau ēd."

„Ak tā. Bet stirnu gaļu, vai nē, tās mantas jau jums netrūkst?"

„Stirnu gaļu?" Juris it kā apdomājās. „Nē, stirnu gaļas es neesmu redzējis, es nekā nezinu. Mēs ēdam tikai aitas gaļu. . ."

„Tu melo. Kur tad tās stirnas paliek, ko Zirnis nomedī? Vai tad tu to nezini?"

Juris pietvīka, un viņš tik ātri sāka runāt, it kā bērdams vārdus, citu pēc cita: „Nē, nav taisnība, tā nav taisnība, mežsargs nemedī stirnas, viņš tikai malu medniekus medī. Jā. . ."

„Nu, nu. . .“ un svešais neticīgi iesmējās, savilkdams seju gluži krunkainu kā vecu pūpēdi.

Un vecais, kā nācis, tā atkal aizčāpoja savu ceļu, bet Juris palika stāvam un viņam bija jādomā:

„Jā, kāda tad ir aitas un kāda stirnas gaļa?“

To Juris nemācēja pateikt.

6.

Tik ātri pagāja laiks, ka nemaz nemanīja, ja viss ritēja kārtīgi. Bet tad kādā dienā saslima krustmāte Līze, un Jurim likās, ka laiks velkas tik gausi, un dienas ir pārāk garas. Tagad viņam vienam pašam bija jāslauc govis, jākapā sivēniem lapas, jāravē dārzi, par mežā iešanu nebija ko domāt. Viņam vienkārši nebija vaļas. Bet viņš bija Juris un viņam bija brīnums, ka tagad vienā dienā tik daudz ko varēja padarīt.

„Tak tā Alma ir gan savāda,“ Juris domāja, „skaista jau viņa ir, bet govis slaukt viņa nenāk palīgā.“

Jā, šinī lietā arī krustmāte Līze neko nevarēja līdzēt, jo viņa bija tikai pamāte, un Alma, vienu ziemu pabijusi Rīgā, bija galīgi pārvērtusies. Rudenī viņa bija braukusi studēt, bet neizturējusi iestāšanās pārbaudijumus, un tad arī tēvs, glābdams pa pusei meitas, pa pusei savu godu, atļāvis Almai iet kursos. Dievs to zina, ko viņa tur īsti mācijusies, vai tikai mašīnrakstīšanu un stenografiju, vai arī ko citu vēl, bet tagad kursi bija slēgti, un tā nu viņa atkal ieradās.

Jā, taisni kā dāma, bet arī dāmai kaut kas jādara.

Un tā nu šinī lietā kāds vārds bija jāsaka arī pašam mežsargam. Saruna bija īsa, un tā notika pļavā, sienu grābjot.

„Meit, ko tu nu tagad domā darīt?“

„Nu, stenografijai nākotnē ir izredzes, teoriju esmu beigusi, tagad vajadzētu pāris gadu vingrināties ātruma iegūšanai un tad. . .“

„. . . tad nu es domāju, ka tur nekas neiznāks.“

„Kā?“

„Ja tev nav nekā prātīgāka pašreiz padomā, tad no rītdienas tu sāksi pildīt mātes pienākumus.“

„Es?“

„Jā, citādi mūsu māja noies vienkārši dibenā. Juris viens nevar visu padarīt, un es nemaz to nedrīkstu no viņa prasīt. . .“

Tanī brīdī pienāca Juris, un saruna pārtrūka. Tikai divas asaras, katrā vaiga galā pa vienai, un pāris izlauztu grābekļa zaru liecināja, ka par dāmu būt nav viegli.

Tagad viņam vienam pašam bija jāslauc govis . . .

Saulei rietot, siens bija sagrābts, un nopļautā pļaviņa gulēja gluda un tīkama acu priekšā, bet likās, šis darbs veco Zirni arī bija stipri nogurdinājis. Gluži salīcis viņš nesa grābekli pār plecu.

Vakarā Juris sēdēja istabas priekšā uz soliņa un, galvu atspiedis abās rokās, raudzijās saules staru dziestošā blāzmā.

„Ko tad nu vecais tēvs tā domā?" Tā bija Zirņa balss.

„Es domāju, ka es gan nekad neprecēšos."

„Kāpēc?"

„Tā, ja nu man gadās meita un viņa negribētu slaukt govis, tad es nezinātu ko iesākt. . ."

Vecais mežsargs to nebūt neņēma ļaunā. Viņš tikai noglaudija savu bārdu un kā kavēdamies apskatija pīpi, vai tā nav gluži apdzisusi. „Es tā katru dienu vēroju un skatos, ka tavs tēvs ir bijis krietns vīrs. Es viņu maz pazinu, viņš jau nebija šejienietis, bet man šķiet, ka arī tevī ir kaut kas no tava tēva. Tavs jaunais tēvs, tas jau ir tikai tāds puskoka lēcējs. . ."

„Kā tu tā drīksti teikt?" Juris iesaucās un viņš bija uzlēcis kājās, pats nemaz neapzinādamies, ko dara.

„Sēdi nu vien," Zirnis mierīgi teica, pamādams ar roku un, it kā nekas nebūtu noticis, pāris reizes izpūta gaisā vieglu dūmu strūkliņu. „Jā, ko tad es teicu. Ak tā, tava māte viņu droši vien tāpēc paņēma, ka viņš bija kurpnieks, tāpat kā nelaiķis. Bet pēc amatiem cilvēkus nevar vērtēt, tikai pēc padarītiem darbiem. . . Zini, Juri, ja es būtu tavā vietā, es nekad neteiktu, ka neprecētos, kaut vēlāk man arī būtu sešas meitas, bet tad es zinātu, ko darīt."

„Nu, ko tad?" Juris, taisni izbrīnējies, raudzijās savā blakus sēdētājā.

„Es viņas nelaistu uz pilsētu."

Pļavā bija sacēlusies bieza migla, tikai siena gubu gali un augstāki krūmi rēgojās ārā kā no ūdens, bet reibinātāja siena smarža atplūda līdz pat runātājiem istabas priekšā. Bija tik tīkami to ieelpot. Tas bija kā sveiciens no aizvadītās dienas.

7.

Rudzu pļaušana pēc Jura domām bija gluži vienkārša lieta — paņem kreisā rokā grābeklīti, labā vienroci izkapti un tikai cilā pamīšus vienu pēc otra. Tak Jurim izkapti rokā nedeva, lai kā viņš to tīkoja, bet viņam bija jāapmierinas, ka varēja Almai palīdzēt siet kūlīšus un pienest tos statiņu vietās. Pats Zirnis pļāva.

Pusdienas laikā, kad saules stari kļuva svelmaini un rudzu vārpas tik čaganas, ka graudi sāka birt, pļaušanu pārtrauca uz pāris stundām. Nu Juris atkal tika mežā. To viņš klusām izdarija.

Tik sen viņš te nebija bijis, un tagad bija avenes ienākušās, sulīgās, garžīgās avenes, un viņš zināja lazdas, kur rieksti bija nobrieduši un brūni. Tie bija rudzu rieksti, tā viņus te sauca.

Jurim patiesi mežā bija daudz ko rauties.

Bums — bums, divi spalgi sprādzieni nošalca biezoknī, likās tepat aiz muguras, tik tuvu tas izklausijās, un Juris nedabūja pat ne reizes nospļauties. Skaidrs, šoreiz pats nelabais uz viņu bija mērķējis, tas bija tik šausmīgi, tāds troksnis pašā klusākā brīdī, kad mežs, tā teikt, snauda. Bet brīnums, viņš tak bija vesels, neskarts, tikai sirds nevaldami dauzijās kā sausumā izmesta zivtiņa, bet citādi nekas.

Un zēnā pamodās milzīga kāre nepalaist garām šo reto izdevību un visu pašam savām acīm redzēt, tam taču kaut kur tuvumā vajadzēja atrasties, bet tikai ātri bija jārīkojās, ka neaizbēg.

Un Juris veikli starp kokiem un pa lazdu apakšām skrēja uz to pusi, kur atskanēja sprādzieni, un kā kaķis viņš pārleca mazākiem paegļiem un krūmiem, kas stājās ceļā. Bet, lūk, tur kaut kas sakustējās, tur kaut kas gulēja zemē, starp zālēm un papardēm. Tā bija tik neparasta aina, ka zēns uz vietas apstājās. Viņā raudzijās divas tumšas, apaļas acis, bet tas bija tikai vienu mirkli, tad paceltā galva atslīdēja zālē un vairs nekustējās.

Taisni tā kā suns, Juris nodomāja, jā, tāds kā liels, brūns suns, bet kad pienā-

. . . tā bija stirniņa, jauka maza stirniņa, un nu vairs nekustējās.

ca tuvāk, viņš saprata, ka tā bija stirniņa, jauka, maza stirniņa, un nu vairs nekustējās.

Bet tad Juris sarāvās, netālu aiz eglītes stāvēja kāds vīrs. Jurim iedzirkstijās doma, ka tas ir pats nelabais, kas tagad noraudzijās savā nedarbā, bet ciešāk ieskatoties, viņš pamanija, ka tas ir viņa saimnieks, vecais Zirnis, un rokā tam bija bise.

„Kur tu, Juri, te gadijies?" vecā mežsarga balss skanēja gluži rāmi.

„Es riekstoju un kad izdzirdu troksni, gribēju redzēt, kas te notiek."

„Ak tā, tu gribēji redzēt. Tu pārāk daudz ko gribi redzēt; es baidos, ka tu tik ātri audzi un pieņemies visās lietās, ka tu nepāraudzi pat savus gadus, jā, jā, katrai lietai ir savs laiks. . . ."

Juris no šīs sarunas daudz ko nesaprata un pie tam viņam kas cits bija uz sirds. „Krusttēv, viendien es kādam vīram teicu, ka tu stirnas nešauj."

„Tu tā teici?"

„Jā, un es vēl apgalvoju, ka mēs ēdam tikai aitas gaļu. Tas tak tā ir, krusttēv?"

„Ak, tu tā teici," Zirnis pie sevis nomurmināja, viņa balss piepeši bija tā kā aizsmakusi, un, panācis uz priekšu, viņš pasniedza zēnam bisi. „Še, aiznes to mājā, es drīz ar iešu."

Juris kavējās ieroci aizskart.

„Nebaidies, bise nav pielādēta, es te vēl drusku uzkavēšos, bet tu ej vien."

Un tad Juris paņēma bisi, uzkāra to kā pienakas plecā un gāja mājup, uzmanīgi atbīdīdams krūmus un zemu nokārušos koku zarus, kas gadijās ceļā. Viņam bija parādīta liela uzticība, un viņš ne mirkli to negribēja sabojāt.

Juris bisi pakāra istabā pie sienas parastā vietā. Un, lūk, tagad tā tur karājās dienu no dienas, kā gluži nederīgs rīks, bet mežsargs piepeši bija kļuvis tik gurdens, ka katru dienu mežā ejot ņēma līdzi tikai spieķi. Uz tā esot tik jauka atspiešanās, viņš apgalvoja.

8.

Dienas aiztecēja. Un, lūk, kādā dienā mežā bija jau tik daudz dzeltenu un sarkanu lapu, gan zemē, gan kokos. Tikai egles kā cienīgas sievas joprojām stāvēja savos tumšos tērpos, it kā rudeni nemaz nemanītu.

Bet kādā rītā, kad Juris bija tikko uzcēlies, Zirnis viņu uzrunāja: „Juri, rīt skolā sāksies mācības, tev nu arī jāpošas ceļā. Pēc brokastīm mēs brauksim."

To nu viņš bija pateicis, viegli tas nenācās, un viņš nebija vīlies, zēnu tas pārsteidza. Bija atkal jauns negaidīts notikums. Jā, vasara pagājusi un tik nemanot.

„Nāc, es tev parādīšu ratus, es jau tos šorīt sakārtoju. Vai tu redzi, kas te ir?"

Ratiem aizmugurē bija piesieta kaste un tajā kustējās kaut kas melns.

„Vabole!"

„Nu kā tad, tas tak tavs sivēns, rau, kā paaudzies. Vai atceries, kāds viņš bija pavasarī, kad atnāci?"

„Jā, tāds mazs nieciņš!"

„Taisni kā nieciņš," Zirnis apstiprināja, un tā viņš runāja visu laiku, pieskaņodamies Jura domām.

„Bet tagad tev jāzina arī tas, ka šoziem es tevi skološu, es par visu gādāšu, tu vasaru biji labs un paklausīgs un to tu esi nopelnijis. . ."

Juris klausijās, tas atkal bija kas jauns, un tagad viņam piepeši iegribējās nokļūt mājā un visu to izstāstīt, lai tad viņi tur pabrīnas. Jā, sevišķi mazās māsiņas.

Bet mežsargs runāja tikai vienā laidā, it kā baidīdamies apstāties, ka tad vairs netiks uz ceļa.

„Un savus kāļus tu dabūsi vēlāk, kad novāks, es pats tad aizvedīšu. Bet vienu tu, Juri, varētu gan pateikt, kāpēc tev kāļi padevušies labāk kā krustmātei, taču reizē stādīti un vienā zemē. Nu, nav ko slēpt, saki vien droši."

Juris gudri pasmaidija. „Es viņus aplēju ar vircu, jā, puse ūdens un puse vircas."

„Palūk, tu esi krustmāti atstājis kaunā. Es jau reiz vasarā viņai teicu, — Juris saviem kāļiem ir ko padarijis. Viņa tikai purināja galvu. Redzi nu!"

Tā viņi abi te runājās un tērzēja, it kā visu vasaru nebūtu bijis laika apspriesties, bet nu piepeši sirds bija tik pilna un laika tik maz.

Tad pienāca brokastlaiks, un viņi aizbrauca.

Tas bija jauks brauciens cauri mežam un birzīm, pāri pļavām un norām. Zālē un uz lapām zibēja rasas pilieni, un gaiss bija dzidrs un rāms, kā jau rudenī. Un tāpat, kā pavasarī šurp nākot, saule spīdēja atkal pretī, un Jurim likās, ka viņi nevis brauca, bet aizpeldēja, kādas varenas un gaišas straumes nesti.

Kad tālumā jau bija saskatama kurpnieka Riekšas mazmājiņa, Zirnis ierunājās: „Juri, vienu es vēl gribētu zināt, kad es tevi sāku skolot, par ko tu īsti gribi izmācīties?"

„Par mežsargu," Juris bez kādas apdomāšanas pateica.

„Zēn, tu aizvien vairāk man sagādā pārsteigumu, bet to tu esi labi izdomājis. Tu būsi daudz krietnāks mežsargs nekā es, jo tu zini, vienā ziņā es nekam nederu. Jā. . ." un tad Zirnis kaut ko nomurmināja. Viņš laikam gan pats ar' vēl gribēja saņemties. —

Mazās mājiņas pagalmā visiem sagaidītājiem bija tik priecīgas sejas, pats Riekša bija izklibojis visiem priekšā un, ratiem apstājoties, pirmais sniedza roku Zirnim un tad arī Jurim. Tā bija pirmā reize, kad viņš tā savam padēlam padeva roku, un Juris to arī nekad neaizmirsa. Viņš vienmēr vēl sēdēja ratos, un Zirnis iesmējās: „Kāp nu ārā, jaunais mežsarg, šoreiz jau tālāk nebrauksim!"

Un visi smējās līdz.

Jaunais Fu (Turpinājums)

ELIZABETE FOREMAN-LEVIS

No viņpuses vārtiem gan atskanēja pilsētas troksnis, bet tam nebija daļas gar to, kas šinī stundā notika ārpusē, tur, kur upes krasts un ieleja jau bija ietinusies palsenā miglā. Arvien stiprāk un nepacietīgāk zēns klauvēja pie vārtiem, bet velti. Beidzot viņš saguris nolaida rokas. Par vēlu! Tumsa jau bija iestājusies un nevieni vārti viņam šonakt vairs neatdarīsies.

Jā, nu vajadzēja samierināties ar to, ka nakts jāpavada ārpus pilsētas. Par pašu jau nebija ko bažīties, rūpes sagādāja vienīgi māte. Māte nekā nezināja par šo gājienu, bet Tangs viņu darbnīcā gaidija tikai rīt no rīta. Droši vien māte domās visu to ļaunāko. Ja nebūtu tās mocošās sajūtas, tad nakts še, ārpusē, kur tūkstoši ļaužu pavada visu savu mūžu, viņam sagādātu tikai interesantu pārdzīvojumu. Un beidzot — viņam taču bija arī daži sīki naudas gabali, kurus pasniedza viņam par pasūtijuma atnešanu.

Nabadzīgajiem ļaudīm, kam nebija iedalīts laiks, kad viņi ēd, kad nē, vai arī tādiem, kuriem trūka veselības, še lejā, pie upes uz pāļiem ierīkotās būdiņās bija daudz vieglāk atrast patvērumu nekā pilsētā, kur katra ērtība maksāja dārgu naudu. Uzmanīgajiem un veiklajiem še bija vieglāk kā kaut kur citur atrast arī uzturu. Pa upi nepārtraukti brauca saknēm un augļiem piekrautas laivas un

Ūdens pūķis...

ūdens pūķis no tām arvien paņēma savu daļu un ar viļņiem izmeta to krastā, tā parādot savu labsirdību nabadzīgajiem. Bet šim ūdens pūķim bija arī citi garastāvokļi. Ziemai izbeidzoties nāca kāda nakts, — nakts, par kuru gudrības vārdi aizliedza runāt. Jā, arī tagad bija tas laiks, kad šai naktij vajadzēja iestāties, tak tas cilvēks, kas to vārdā sauktu, būtu muļķis.

Tā domāja arī vecā Ling'a māte, kas savas būdiņas priekšā kaplēja mazu strēmelīti zemes un laiku pa laikam bažīgi pameta skatu uz upes pusi, kuras viļņi tā savādi, smagāki šalca un šļakstēdami sitās pret krastu. Jaunais Fu, kas bija patlaban pārgājis visu lēzeno ieleju, pienāca pie būdiņas un skaļi sauca godinājuma un sveiciena vārdus veciem cilvēkiem: „Lao — Po - Po!"

Vecā dāma ar savu tīro apģērbu un labi koptajiem matiem ne mirkli neatgādināja kuliju sievas, kas dzīvoja še visapkārt.

„Ko tu gribi?" viņa jautāja.

„Iedams sava veikala darīšanās kalnos, es esmu nokavējies un nevaru vairs iekļūt pilsētā. — Esmu izsalcis un noguris. Atļaujat man par dažiem mazvērtīgiem naudas gabaliem piedalīties jūsu vakariņu maltītē un palikt zem jūsu jumta."

Sirmgalve viņu neuzticīgi uzlūkoja. „Pat šinī postažā ir visiem pieejamas viesnīcas," viņa pēc tam mierīgi teica.

„To es zinu, cienijamā kundze, bet tās mani nekārdina. Bez šaubām, es esmu jums svešs. Taču nenocietiniet savu sirdi. Es esmu māceklis kaparkalēja Tanga darbnīcā un mani pirksti ir tīri."

„Un ja arī citādi būtu," māmiņa sirsnīgi iesmējās, „šinī mājā nekā nav ko zagt. Bet vakariņas ir, kaut arī ļoti vienkāršas. Tu vari ar mums dalīties, bet ne par naudu."

Īsi pēc tam pārnāca vīrs. Jaunais Fu arī viņam paskaidroja savu nokavēšanos.

„Vai kalnos jau ir manams pavasaris, vai vēl ne?" viņš jautāja.

„Rīsi jau ir ārā no ūdens un acalijām briest pumpuri. Zemnieki domā, ka būs labs gads, ja vien kareivji atkal neparādīsies še."

„Ai, tā jau ir tā nelaime," sacija vecais Lings. „Kareivji! Vienmēr tie kareivji! Visā šajā apgabalā zeme ir laba un zemnieki centīgi. Bet karš — tas ir mūsu zemes lāsts." Runātājs smagi papurināja galvu. „Tas bija karš, kas arī mūs no kalnu līdzenuma nodzina še lejā — postažā." Noguruši pievērās vecā vīra acu plaksti. Taču tad viņš teica pats sev: „Kas pāraug pāri pats savai nelaimei, tas norūda raksturu."

Jaunais Fu atcerējās braucienu kopā ar Tangu uz Hohovu. Atcerējās, ko Tangs toreiz bija stāstijis par savu bērnību. Vai no tā paša kalnāja nenāca arī šie divi vecie cilvēki? Kaparkalējam būs jāpastāsta par šiem ļaudīm.

Pēc vakariņām Lingu māmiņa savam viesim iedeva segu. Viņš nolikās uz grīdas, ietinās segā un drīz vien bija aizmidzis. Vecais Lings, atmiņās nogrimis, arī ietinās savā segā un viegli ieslīdēja miega valstībā.

Vecā māmiņa, cik ilgi vien iespējams, palika pie akmeņogļu siltās kvēles krāsns priekšā. Viņai bija tikai divas segas, abas tās nu bija aizņemtas. Viņa mēģināja snaust tāpat, bet neparastais stāvoklis un aukstums stindzināja ķermeni. Nevarēja gulēt. Domas raižu un rūpju pilnas sāka šķetināt dzīvi. Cik ilgi gan turēs šīs vecās drānas, kas vēl bija palikušas. Un kas tad notiks? Tas mazumiņš, ko vīrs nopelnija, pie pilsētas vārtiem dažiem garām gājējiem vēstules rakstīdams, deva vienīgi visnepieciešamo uzturu. Jā, dzīve tomēr bija smaga!

Pēkšņi viņa izdzirda dīvainu troksni. Elpa aizrāvās, un viņa klausijās. Tad klusu piecēlās un devās uz durvīm. Bet turpat arī palika izbailēs sastingusi. Tur

nebija vairs pat piecdesmit metru līdz straumei, kas pāris stundās, augstus, netīrus viļņus sviezdama, bija pārpludinājusi lēzenos krastus un ieleju. Ūdens acīmredzami vēl arvien cēlās. Pēcpusdienas ļaunās nojautas nu izrādijās pareizas. Ūdens pūķis sāka savu ikpavasaru posta darbu. Un cilvēki — tiem nu vajadzēja bēgt, vai arī tapt par upuri pūķim. Bet kur lai bēgtu pusnaktī, kad pilsēta bija noslēgta. Kur?

Sirmā māmiņa centās atbrīvoties no sava baigā sastinguma un drebēdama iegāja atpakaļ būdiņā. Jau nākošā mirklī abi vīrieši bija kājās un izsteidzās ārā, kur nelaime lieliem soļiem tuvojās. Abi vecie bailīgi vērās visapkārt. Kur lai viņi tagad iet? Tik ātri celdamās straume varēja sasniegt arī pilsētas mūrus. Tur glābiņa tāpat nebija. Vēl viena ceturtdaļ stunda, tad viņu būdiņa būs prom un līdz ar to arī viņi paši. Liktenim nu vairs nevarēja izbēgt.

Taču viņu jauneklīgais viesis nedomāja par noslīkšanu. Zēna balss tos uzmudināja no sastinguma.

„Sataisat saiņus ar jūsu vērtīgākajām mantām un sekojat man!" viņš pavēlēja. „Visaugstākā, bet arī slīpākā vieta krastam ir tur pret ārzemnieku kvartalu. Kopš tur slimnīca dega, pilsētas mūrī ir palicis izbrukums. Ja mēs tur nokļūsim, varbūt mums izdosies iekļūt arī pilsētā, ja ne, tad, mazākais, tur būsim pasargāti no plūdiem."

Māmiņa Ling, klupdama, krizdama iesteidzās būdā. Kad viņa atkal parādijās, tad viņa sev pa priekšu bīdija abas sarullētās segas un uz rokas uzmaukta tai bija zilā lakatiņā sasieta nastiņa, kurā viņa nesa savus pēdējos dārgumus.

Vecais Lings protestēja: „Segas mēs nevaram līdzi ņemt. Tās mūs nokausēs un mēs nesasniegsim pilsētas mūrus tur augšā, krastā.

Pirmo reizi sieva nepadevās vīra gudrībai. „Bez segām mēs nosalsim. Un ja es tās nedrīkstu līdzi ņemt, tad es arī pati palieku še, kur esmu." Tiepīgi viņa apsēdās uz būdas sliegšņa.

Jaunais Fu kļuva nepacietīgs. Katra sekunde bija dārga. Ūdens jau atkal dažas pēdas bija cēlies. Nu vairs ilgi nevarēja strīdēties. Zēns satvēra segas, pārmeta tās pār plecu, aicināja savus līdzi nācējus pasteigties un uzņēmās gājiena vadību.

Visā plašajā plūdu apgabalā valdija baigs, mežonīgs troksnis. Cilvēku kliedzieni saplūda kopā ar slīkstošu dzīvnieku brēcieniem. Kā ārprāta pārņemti, ļaudis rāpās augšup pa klinšaino krastu, vilkdami aiz sevis visu savu iedzīvi. Citi salauza savu būdiņu bambusa sienas, lai no tām pagatavotu kaut ko līdzīgu plostam. Uz tiem viņi salika visu, kas bija un tad šos straumei viegli izpostamos plostus ielaida ūdenī. Plūdu posta apdraudētajos apgabalos palika bezcerībā vienīgi slimie un kroplie.

Jaunais Fu drūzmā, kas tik steidzīgi bija radusies, atbrīvoja sev ceļu. Pie tam viņš stingri vēroja virzienu un to vietu, kuru viņš gribēja sasniegt. Beidzot viņš ārzemnieku kvartala mūra stūrī ieraudzija skaidri saskatami un tad pagaidija, kamēr pienāca abi vecie. Soļu piecpadsmit lejāk jau trakoja straume. Putni peldēja ar to. Salauztu mēbeļu daļas šūpojās augšup un lejup. Cilvēka līķis —! Drebēdams, jaunais Fu pievērsās atkal ceļam.

Pa klinšu šķautnēm tikai lēnām viņi turpināja ceļu. Zēns bija jauns un stiprs, bet arī viņam kāpšana sagādāja grūtības. Ja nebūtu jānes segas, viņš būtu varējis palīdzēt vecai dāmai. Bet tagad abi vecie, viens otram palīdzēdami, neatlaidīgi tomēr sekoja jauneklim. Atspiedis savu nastu pret kādu krūmu, Fu noslaucija sviedrus un ļāva arī abiem sirmgalvjiem brīdi atpūsties.

Pēc divdesmit soļiem tie atpūtās no jauna. Jā, Hunkingas cēlāji bija gudri ļaudis, izbūvēdami pilsētu uz šāda klinšaina kalnāja. Katrs ienaidnieks divas reizes pārdomātu, pirms uzdrošinātos kāpt augšā uz pilsētu, ja arī tur pie mūriem nebūtu izlikts sargu postenis. Še, kur varēja jau labi saredzēt pilsētu, jaunais Fu atļāva abiem vecajiem garāku atpūtas brīdi uz segām. Sejas un rokas visiem bija saskrāpētas un netīras, apģērbi skrandās sarauti, Ling'a mātei saplēstas kurpes. Viņa sāpēs koda sev lū-

pās, pa kurām elpa plūda tikai grūdieniem.

Jaunais Fu viņu drošināja: „Še mūs ūdens gandrīz vairs nevar sasniegt, bet tomēr tālāk ir jāiet. Aukstums un mitrums zem klajas debess var padarīt to, kas ūdens pūķim nav izdevies. Kad mēs nokļūsim pilsētā, tur mums būs atkal ēdiens un silta istaba.

Kāpšana un atpūta mainijās viena ar otru. Vecie ar katru soli vairāk nogura. Briesmas plosijās viņiem aiz muguras. Cilvēku baiļu kliedzieni brīdi pa brīžam sajaucās ar straumes vareno šļakstēšanu. Šķita, ka gadi būtu pagājuši, kopš viņi sasniedza pilsētas mūru pakāji.

Pār viņiem pazibēja luktura gaisma un kāda balss sauca: „Kas tur!“ Fu pateica kādi ir apstākļi. Jau nākošajā acumirklī svešais vīrs, ārzemnieku mājas kalpotājs, atvēra mūra aizsprostu un kopā ar Fu palīdzēja ielīst arī abiem vecajiem. Zēna acis iemirdzējās, kad viņš starp svešniekiem, kas viņiem nāca pretī, ieraudzija arī gaišmataino ārzemnieci. Viņa turpretī, bija ļoti pārsteigta, ieraugot Fu.

Pa klinšu šķirtnēm viņi lēnām turpināja ceļu...

„Ko tad nu atkal tu esi izdarijis? Kādam citam pūķim laupijumu atvīlis?“ viņa smiedamās jautāja. Tad viņa pievērsās vecajiem. Kaut gan visa māja bija pacientiem pārpildīta, vēl atradās maza, šaura istabiņa, kur abi sirmgalvji varēja atpūsties no briesmīgā pārdzīvojuma.

Jaunais Fu dziļi palocīdamies pateicās gaišmatainajai dāmai. To pašu darija arī Ling'a tēvs. Bet Ling'a māte tad pirmo reizi sāka kurnēt. Viņai nekad vēl neesot bijusi darīšana ar ārzemniekiem un viņa baidoties palikt šinī mājā. Vīrs atvainojās par viņas bailēm un čukstēja tai mierinošus vārdus ausīs. Kad jaunais Fu beidzot pārliecinājās, ka nekādu grūtību vairs nebūs, viņš atvadijās un apsolīdamies, ka rītu atkal atnāks, steidzās mājup.

Zēna māte visu laiku bija kvērnējusi uz durvju sliegšņa. Kad tā Fu ieraudzija, viņa vispirms sāka ļoti rāties, un tad beidzot vārdi aprima asarās. Pēc tam viņa mierīgi noklausijās zēna stāstu, pārsēja viņa noskrambājumus un apguldija.

Nākošajā rītā, neraugoties uz savu saskrāpēto seju un uztūkušajām rokām, Fu ieradās darbnīcā. „Vai tad tu pašu velnu esi saticis, vai?“ jautāja mazais Li.

„Gandrīz. Es pavadiju nakti ārpus pilsētas mūriem.“ Ar to visu pārējo interese bija iedegta un tie sanāca zēnam apkārt. Kaut ko jau katrs bija dzirdējis par katastrofu, bet nu še stāvēja viens, kas visu to bija līdzi pārdzīvojis.

Tangs stāstītājam uzmeta priecīgu skatu: „Vai tikai tu to visu neesi sapņojis?“

„Nē. Tie ļaudis saucas Lingi un viņi kādreiz ir dzīvojuši kalnos pie Tu - To.“

Kaparkalējs pienāca tuvāk: „Tā sauca mūsu tuvāko kaimiņu, mana tēva labāko draugu.“ Bet tad viņš domīgi atmeta ar roku: „Tie nebija kuliji, kas dzīvotu lejā pie upes.“

„Šie ļaudis arī nav nekādi kuliji. Viņi pieminēja zinātnieku Vangu. Stāstija arī, ka karš viņus iegrūdis postā.“

Tangs atkal iegrima pagātnes domās,

Trīsdesmit četri gadi nu jau bija pagājuši. Bet viņš vēl kā šodien redzēja tēvu sēžam viesu istabā kopā ar kaimiņu dzeram tēju. Ap viņa garo pīpi griezās biezs dūmu mākulis. Kaimiņam patika klasiskā literatura un gudrības. Liela daļa sarunu novirzījās uz turieni. Viņš, Tangs, toreiz bija sešpadsmit gadus vecs, kad kara vīri viņu gribēja nonāvēt. Pēc tam tie izputināja visu viņa ģimeni un mājas. Viņam jau kādreiz agrāk bija šķitis, ka kaimiņus nebūs taupijis šis pats liktenis.

„Kur šie ļaudis tagad ir?" Tangs griezās pie Fu.

„Pie ārzemnieces. Vakarā pēc darba es iešu viņus apraudzīt." Līdzcietībā, kas pēkšņi pārņēma Fu, viņš apmulsis pārvilka pierei netīro roku. „Viņi ir tik ļoti veci un nabagi. Bet dūšīgi viņi tomēr bija."

„Tu iesi tūliņ, tiklīdz es ar Lu būšu pārrunājis darba iedalījumu, un es iešu līdzi," paskaidroja Tangs.

Viņi veco dāmu atrada gultā. Kopējas rīcība viņu ļoti nomierināja un iepriecināja. Vecais vīrs bija ļoti priecīgs, ka citiem pacientiem varēja priekšā lasīt. Kad viņš ieraudzija Fu, acis tam priekā spoži iemirdzējās.

„Mēs tev ļoti pateicamies," viņš īsi teica. Tad viņš dziļi paklanījās, sasveicinādamies ar Tangu. Pēkšņi viņa vaibsti kļuva citādi un skats stingri pievērsās kaparkalēja sējai. Beidzot viņš teica: „Piedodat kungs, jūs atgādināt man kādu, kuru es kādreiz, agrākos laikos, pazinu un kuram bija tāds pats dižciltīgs vārds kā jums. Bet es jau esmu vecs un manā atmiņā sapņi sajaucas ar īstenību."

Tangs piegāja tuvāk. „Vai tas vīrs, kuru jūs atceraties, nebija jūsu kaimiņš? Un vai visus garos vakarus jūs nepavadījāt kopā, smēķēdami un runādamies?"

(Turpinājums sekos.)

Vērojumi Lietuvā

ARN. LŪSIS

Lietuva ir zeme, kas mostas jaunai dzīvei, un gandrīz visur — laukos un pilsētās — ceļinieks var vērot šīs atmodas redzamās zīmes.

Blakus pagājušā vai aizpagājušā gadu simtenī celtai zemnieku būdai, kuras mazās, iezaļganās logu rūtis kā pusaklas acis blenž zem smagā salmu jumta, bieži vien skatamas glītas jaunceltnes, kuru priekšā iekoptās dobēs zied kautrās rūtas un citas dārza puķes. Lauki un druvas, kas vietām vēl šaurā strēmelē aizvijas tālumā, citur mijas ar viensētu noapaļotām robežām, kuru saimnieki čakli liek drenas un ierīko novadgrāvjus. Bet ganībās — blakus melnraibām un brūnām — vēl mierīgi plūc vēlo, jau iedzelteno rudens zāli daudz gotiņu, kuru liesais augums un pinkainā spalva liecina, ka tās, laikam, cēlušās no senčiem, kuru vārdi nav rakstīti nevienā ciltsgrāmatā.

Bet — tie ir tumšās pagātnes un nebrīvības atstātie rēgi šai zemē, kuras tauta saprot latviešu mēli tikpat labi, cik labi mēs saprotam viņējo. Un leišu tauta šos rēgus grib iznīcināt. Lietuvas zemnieks dedzīgi cenšas kļūt dzīvē uz priekšu, un tie, kuriem bija liegtas skolas un izglītība, centīgi apmeklē agronomu un citu lauksaimniecības specialistu priekšlasījumus, paši čakli lasīdami lauksaimniecības žurnalus, kuru eksemplaru skaits tālu pārsniedz laikrakstu tiražu. Tā, piemēram, visizplatītākais Lietuvas laikraksts „Lietuvos Aidas" iznāk 16.000 eksemplaros, bet lauksaimniecīskā rakstura izdevums — laikraksts „Ukininko Patarėjas" — pārsniedz 80,000! Vai šie skaitļi nerunā pārāk gaišu un skaidru valodu par to labākās nākotnes un labklājības domu, kādu sevī nes Lietuvas vecā un jaunā arāju cilts! Un panākumu ir daudz. Jaunā Lietuva ātri iet pre-

tim nākotnei. Un tad — vecās un jaunās skolas! Pirmās atšķiras no pēdējām kā diena no nakts. No veciem, neērtiem un pustumšiem skolas namiem leišu jaunatne tagad pāriet uz glītām ēkām, kuru gaišās sienas jau notālēm silti sveicina ceļinieku, kas traucas no Šauļiem uz Biržiem — un tad dodas uz Kauņu . . . Viss, ko viņš redz — tam izliekas tuvs un itkā jau kautkur agrāk vērots. Šī puse ir rada mūsu Latvijas trešai zvaigznei — Latgalei. Tie paši rūsganie, iepelēkie lauki un zilās mežu šķipsnas pie tālā apvāršņa . . Tās pašas majestatiskās baltās baznīcas, kuru torņi traucas pretim debesīm, vakaros likdami tālu aizskanēt zvanu „Angelus" dziesmai. Un krucifiksi ceļmalā — rotāti ziediem, zaļumiem un krāsainām lentām. Tiem garām braucot, zemnieks īsu brīdi aptur zirgu, noņem cepuri un pārmet krustu, lai atkal, gabaliņu aizbraucis, atkārtotu šo ceremoniju . . . Tikai ezeru šeit mazāk kā Latgalē, bet skatu iepriecina daudzās vējdzirnavas, kuru spārnos vējš dzied klusu, rudenīgu dziesmu.

Nedaudzos ciemos un pilsētās, kas gadas pa ceļam — redzam diezgan daudz žīdu. Nemierīgi tie sēd savās patumšās tirgotavās, uzglūnēdami pircējiem, kas Lietuvā tagad arvien retāki virina viņu durvis un iepērkas pie tirgotājiem — saviem tautiešiem. Bet žīdu sievas un bērni — netīrās, nosmulētās drānās, drūzmējas uz ielas un kliedz sarunājoties tik

Latvijas mazpulku balva Biržu apr. mazpulku sacīkstēs

skaļi, itkā šī tauta būtu sista ar mūžīgu kurlumu.

Par lielo valsts jaunuzbūves darbu, kādu tagad veic leišu tauta, kuru skāris spēcīgs nacionalās atmodas vilnis — liecina arī Lietuvas galvas pilsēta — Kauņa. Te redzamas daudzas skaistas jaunceltnes, glīti iekopti apstādijumi un atpūtas laukumi — it sevišķi pilsētas centrā, kas grupējas ap dižo kara muzeju un kritušo kara vīru pieminekli. Katru vakaru astoņpadsmitā stundā pie šī pieminekļa notiek svinīga junda, kurā piedalas kara invalīdu sardze — bijušie brīvības cīņu dalībnieki. Ir tiešām aizkustinošs brīdis tad, kad muzeja augstā tornī atskan fanfāras signals un, nesot sarkani liesmojošus pulku standartus — pie pieminekļa ierodas sardze — lai cīņu un uzvaru zīmes sveiktu kritušo varoņu trūdus un svēto liesmu, kas deg altarī tikpat spoži, cik spoži tā degusi viņu sirdīs. Trīs reizes sasaucas taures no torņa uz pieminekli. Tad atskan koralis un Lietuvas himna, kuru godbijīgi klausas strādnieki, kas steidzas mājup no darba, ierēdņi, zinātnieki — visi, kam šai stundā bijusi izdevība atrasties pieminekļa tuvumā.

Kara muzejā daudzās gleznās redzami senie Lietuvas karaļi un viņu darbi, un šī senā varenība ir tā, uz kuru ir lepni visi Lietuvas iedzīvotāji. Tā dod viņiem spēku cīnīties ar grūtībām, tā tautai, par kuru smagi gūlies svešu kungu jūgs, liek tagad ar divkāršu enerģiju atgūt nokavēto. Lietuva neaizmirst savus dižos dēlus. Nopietni, itkā pārbaudot, uz muzeja apmeklētājiem raugas seno ķēniņu un virsaišu bargās, enerģiskās sejas, ar dziļu godbijību mūsu pavadonis mums rāda zemnieka ģimetni, kas cariskās Krievijas laikos visu savu mūžu ziedojis leišu valodā iespiestu grāmatu slepenai pārdošanai, daudz viņš mums stāsta par slaveniem lidotājiem Dariu un Girenius, kas no Amerikas traucās uz savu dzimteni, lai kopā ar savu stalto putnu ietu bojā kļūmīgā katastrofā tikai pāris simts kilometru attālumā no ilgotā mērķa...

Latvietis Kauņā jūtas gandrīz kā mā-

jās. Jo, lūk, kioskos jūs varat nopirkt mūsu laikrakstus, tirgotavās bieži vien ar pārdevēju jūs varat sarunāties latviski, un daudz ir tādu šīs zemes iedzīvotāju, kas bijuši Latvijā un labi ir informēti par visu, kas notiek mūsu dzimtenē. Un pārsteigumu jums sagādā arī piena vedējs — kas, sēdēdams uz savām spožām skārda kannām, jau notālēm pazīst pelēko mazpulku vadītāja formu un priecīgi sauc: „Lai dzīvo Latvija!“ . . .

Tomēr vislielākais prieks mums bija vērot Lietuvas mazpulku dalībniekus un viņu darbu.

Šī izdevība — sekojot Lietuvas mazpulku augstākā vadītāja — Zemkopības departamenta direktora Vladislava Tiškus aicinājumam — Latvijas mazpulku pārstāvjiem bija Biržos, šī apriņķa mazpulku kopējos rudens svētkos, kuros piedalijās apmēram 1200 meitenes un zēni.

Viss liecināja par to, ka jaunatne šiem svētkiem bija rūpīgi sagatavojusies. Ražojumu apskate-izstāde, kas bija sarīkota teltīs, vispusīgi rādija Lietuvas mazpulku raženo darbu. Tur skatijām rūpīgi audzētas labības, sakņaugus, skaistus rokdarbus un mājamatniecības izstrādājumus, konservus un citas jaukas lietas. Bet aiz teltīm, drāšu būros, priecīgi gāgināja visiem pazīstamās, treknās Lietuvas zosis, kladzināja vistas, tītari, dziedāja gaiļi. Netrūka izstādē arī pašu dalībnieku audzēto kumeliņu un brūnaļu, kuras vairs nemaz nelīdzinājās viņu māsām bez ciltsgrāmatas.

Īsam svētbrīdim pie kritušo varoņu pieminekļa pilsētā sekoja visu pilsētas organizaciju un mazpulku parāde, bet pēc tam jaunatne rādija skaistus priekšnesumus saviem daudziem viesiem svētku laukumā. Zēni, platām — pašu pītām salmu cepurēm galvās, un meitenes, tautas tērpos greznojušās, dziedāja skaistās leišu daiņas un dziesmu pavadībā izpildija vingrojumus, kas mācīti visu pagājušo vasaru. Laikam tāpēc tie atstāja arī tik labu iespaidu . . . Interesantas bija arī dažas mazpulku sacensības — piemēram — launaga nešana, linu kulstīšana un t. t.

Skaļām gavilēm jaunatne sveica Latvijas mazpulku pārziņa nesto sveicienu Lietuvas mazpulkiem, un tikpat liels bija viņas prieks tad, kad nodevām tai līdzatnesto balvu — tautiskos rakstamgalda piederumus.

Biržu mazpulku svētkus ar savu ierašanos bija pagodinājuši arī Lietuvas Zemkopības ministrs J. Tubelis un Izglītības viceministrs — Lietuvas mazp. padomes priekšsēdētājs K. Masiliunas. Par draudzīgo uzņemšanu un viesmīlību, kāda Latvijas mazpulku pārstāvjiem Lietuvā tika parādīta — it sevišķi jāpateicas direktoram Vl. Tiškus, vicedirektoram Meiļunas un redaktoram Gaidžunas.

Šķiroties no Lietuvas, mēs paņēmām sev līdzi vislabākos iespaidus, jo tā ir zeme, kas iet pretim nākotnei. Un Lietuvas mazpulku jaunatne būs tā, kas dedzīgā tēvuzemes mīlestībā, šķiet, pabeigs to darbu, ko viņas priekšgājēji vēl nav pabeiguši.

Mazpulku priekšnesumi Biržu apriņķa svētkos

Eiropas piena fabrikā

B. RADZIŅŠ

Dānijas lauksaimniecības jubilejas izstāde Kopenhagenā

Šovasar man bija izdevība aizbraukt uz Dāniju. Jau pagājuši 150 gadi, kopš dāņu zemnieki izgājuši dzīvot viensētās, ko atceroties dāņi bija sarīkojuši svinības un lielu lauksaimniecības izstādi. Dānija ir pazīstama visā pasaulē ar savu labi nostādīto lopkopību. Par dāņu sviestu un bekonu pasaules tirgū maksā visaugstākās cenas, jo tie esot vislabākie.

Senos laikos Dānijā dzīvoja „vikingi" — sirotāji, kas ne vienu reizi vien iebruka senā Kursā un ar kuriem mūsu senči cīnījušies. Rūnu akmeņi tam vēl tagad liecinieki. Arī tagad uz dāņu sviesta mucinām attēlotas vikingu garās, lielās taures.

Tagad Dānija ir ļoti miermīlīga valsts un sen nav vairs karojusi. Dānijas valdnieks ir ķēniņš Kristians X, kurš ir visgārākais ķēniņš pausaulē.

Dānijā labi izveidota ārpusskolas izglītība, tautas augstskolas. Bez tam mēs jau visi esam dzirdējuši vai lasijuši Andersena pasakas. Andersens arī ir dānis.

Ceļā interesantākais ir tas, ka, lai nokļūtu Kopenhagenā, Dānijas galvas pilsētā, kas atrodas uz Sjelandes salas, jābrauc pāri jūrai. Vācijas krastā vilciens uzbrauc uz kuģa, pasažieri var palikt mierīgi savos vagonos, ja viņi negrib pastaigāt uz kuģa klāja, un Dānijas pusē vilciens nobrauc no kuģa un dodas tālāk. Ainava stipri mainas. Pirmais, ko pamanam, ir skaisti karoga masti ar plīvojošiem dāņu karogiem. Dāņiem ir sarkans karogs ar baltu krustu. Teika stāsta, ka to dāņi saņēmuši no debesīm priekš daudziem gadu simtiem, pirms kaujas pie Tallinas. Visur redzamas mazas, baltas mājas ar dakstiņu, niedru un dažreiz arī salmu jumtiem. Dāņu mājas atšķiras no mūsējām ar to, ka dzīvojamā māja, kūts, klēts, ratnīca un citas

Skolas bibliotēka

Karaļa loža demonstrējumu laukumā

Lopu skate uz demonstrējumu laukuma

Bullis «Ojars», kas ieguva karaļa kausu

saimniecības ēkas visas atrodas zem viena jumta un parasti veido pie dzīvojamās mājas slēgtu pagalmu. Gandrīz nekur nav mājas bez baltā karogmasta. Bet pirts gandrīz nevienās mājās nav atrodama, trūkst arī skaistu dārzu. Ap mājām ir zāļāju aploki ar skaistu zāli un šinīs ganībās ganās brūnas, spēcīgas, glītas, labi ēdinātas govis. Visu vasaru, dienu un nakti tās stāv aplokos. Vai tas būtu lielā vai mazā saimniecībā, visur govis ir vienādas, visur izlīdzināti ganampulki.

Vērojot tīrumus, var redzēt, ka tie labi kopti, labi drenēti un ražas ir lielas. Mežu neredz gandrīz nemaz. Ceļi diezgan šauri, bet visi asfaltēti.

Kopenhagena ir liela starptautiska pilsēta ar 771.000 iedzīvotāju, ar lieliem namiem, veikaliem, lielu ostu. Kopenhagenu sauc arī par divriteņu pilsētu, jo nekur citur pasaulē nav tik daudz divriteņu. Tur brauc zēni un meitenes, brauc jaunieši, brauc vīrs ar sievu, tiem priekšā kurvītis, kurā sēž pa bērnam. Dānijā izbūvēti daudzi atsevišķi ceļi riteņbraucējiem un nelaimes gadījumi tur ir reti, tāpēc ka visi brauc ļoti uzmanīgi.

Izstāde atrodas pilsētas vidū Belahoj muižā. Izstādes priekšā uzstādīts liels rudzu kūlis, aiz tā vārti un tad vesels karogu mežs gar galveno ieeju. Pašā vidū atrodas lielais demonstrējumu laukums ar sēdekļiem goda viesiem, un visapkārt vesela telšu pilsēta. Nekur gandrīz rebija celtas koka ēkas, jo teltis var tikpat ātri nojaukt, kā uzcelt un pēc vajadzības pārvietot uz citu izstādi citā vietā.

Izstāde ilga desmit dienas. Jau piekt-

Zirgi gatavi lopu parādei

Jauna saimniecība izstādē

dienā to atvēra publikai, godalgoja lopus. Oficiāli izstādes atklāšana notika sestdienā.

Jau no agra rīta ieradās gvardes pulka orķestris ar augstām lāčādas cepurēm, spožos tērpos. Kad ieradās karalis un pateica runu, orķestris nospēlēja valsts himnu, un izstāde bija atklāta. Gar karali garām noveda ar pirmo godalgu godalgotos lopus. Tas bija jauks skats. Pa priekšu garām veda vecu bulli „Ojaru", kas ieguvis karaļa kausu. Bija redzami dāņu sarkanie lopi, kas līdzīgi mūsu brūnajiem, arī melnraibie un šorthorņi; smagie ardeņi gāja solī, Oldenburgi un siltasiņu zirgi rikšos; interesanti bija vērot leišu kleperu krustojumu, kurš domāts mazsaimniecībām.

Dāņi ļoti mīl humoru. Tā, piemēram, kāds lopkopis ar savu bulli kārtējā godalgošanas dienā bija abi nolikušies blakus un aizmiguši, un tā nokavējuši godalgošanu. Lai bulli novērtētu, godalgošanas komisija sanāca lieku reizi. Visās avīzēs varēja redzēt abus gulētājus, un visā Dānijā par to smējās.

Bez lopiem izstādē vēl bija daudz cita interesanta: daudzas lauksaimniecības mašinas, salmu pūtēji, presētāji, tur bija arī siena ārdītāji, ar kuriem var ārdīt, sadzīt vālos un kasīt, dažādi arkli, sūkņi, rati, piena pārstrādājamās mašinas. Purvu nodaļā bija parādīts, cik daudz Dānijā bijis purvu, kā ar melioracijas palīdzību tie pārvērsti auglīgā zemē, kā ar to augusi zemnieku turība. Būvniecības nodaļā dažādi jauni, lēti un izturīgi būvmateriāli. Arī mazpulkiem bija sava telts, kur rādija visas darbības nozares; turpat blakus atradās īsts mazpulka lauciņš.

Ļoti interesanta bija no brīvdabas muzeja atvesta veca saimniecība ar vecām mēbelēm un dzīvokļa iekārtu, ar seklo kūti, jo Dānijā dziļo kūti nemaz nepazīst. Arī šeit ēkas cieši kopā un veido slēgtu pagalmu.

Mazliet tālāk bija uzcelta jaunsaimniecība ar pilnīgi jaunām ēkām un skaistu karoga mastu; tur dzīvoja kāds jaunsaimnieks ar savu ģimeni un lopiem. Visas ēkas daudz mazākas un zemākas, kā pie mums, tāpēc arī lētākas, bet katrs stūrītis labi izmantots. Turpat bija veca lauku smēde un blakus tai jauna ar virpām, elektriskiem svārpstiem un citām mašīnām.

Ļoti interesanta bija vecā skola, arī

Veca saimniecība izstādē

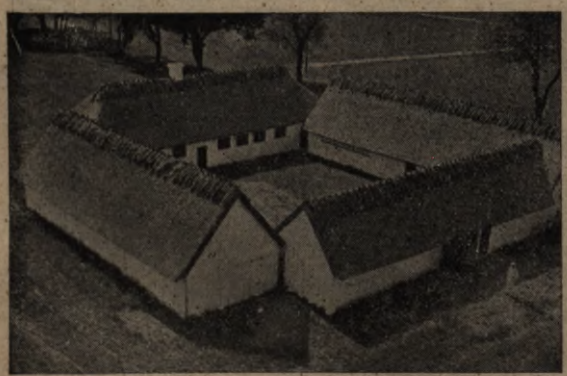

Tie abi aizgulējušies un nokavējuši godalgošanu

Dāņu saimniecība

no brīvdabas muzeja, ar vienu klasi un vienu istabu skolotājam. Šinī skolā bērni pērti, un tiem bijis jāmācās daudzas nevajadzīgas lietas. Turpat blakus jaunā skola ar vingrotavu, virtuvi mājturībai, darbnīcām zēnu rokdarbiem, gaišām klasēm, dušām, zobārstniecības kabinetu un skaistu bibliotēku.

Dārzkopības nodaļā bija izstādīts dārzs ar košuma krūmiem un puķēm. Interesanti, ka liela lauka vienā pusē bija uzceltas mazas mājas un viss ierīkots tā, kā izskatījās ciems pirms 150 gadiem, un otrā pusē tas pats ciems tagad; ceļi vēl tie paši, arī baznīca tā pati, bet ciema vietā skaistas viensētas, modernieciba un biedrības nams.

Atsevišķā laukumā bija ierīkota brīvdabas skatuve, kur katru vakaru rādija tautas dejas, senās parašas, senus uzvedumus. Pastu piegādāja vecajā pasta karietē, un pastnieks arī pūta radziņu, ziņojot par savu ierašanos. Arī lielajā demonstrējumu laukumā katru dienu demonstrēja gan lauksaimniecības mašinas, gan dažādus darba paņēmienus un dzīvniekus. Notika arī kavalerijas un ugunsdzēsēju demonstrējumi.

Pa izstādes laiku katru dienu notika arī ekskursijas uz provinci. Arī mēs piedalījāmies kādā ekskursijā. Izbraucām lielā autobusā dāņu agronoma pavadībā. Vispirms apskatījām kādu kopmoderniecību. Tā bija veca, viena no pirma-

Izstādes mazpulku vcviljons ar lauciņu

Kopmoderniecība

Siena ārdītājs

jām. Arī mašinas vecas. Interesants bija tas, ka uz moderniecību zemnieki ved arī kartupeļus, tos ar tvaiku izsautē un tad ved atpakaļ uz saimniecībām izbarot lopiem. Apskatījām arī bekona kautuvi, kur cūkas kauj trešdienās, ceturtdienās sāla un piektdienās iekrauj kuģos, lai sestdien angļi to varētu nopirkt tirgū un svētdien liktu galdā. Turpat bija arī olu pieņemšanas punkts ar olu šķirojamām mašīnām un lielu pagrabu, kur kubulos uzglabā svaigas olas mēnešiem ilgi, lai pārdotu tās tad, kad ir izdevīgākas cenas. Apskatījām kādu mazu saimniecību, kuras platība 4 ha. Tādiem saimniekiem pat nav sava zirga, bet par diviem viens, kuru abi lieto, kad vajadzīgs. Lielākā daļa saimniecību lielākas, — ap 10 ha. Apmeklējām arī kādu lielu, ap 70 ha saimniecību. Skaistas ēkas, skaisti lopi, viss celts un darīts ar praktisku aprēķinu. Mēs gan cerējām, ka mums rādīs modernas kopmoderniecības un bekona fabrikas, bet kāds ārzemnieks smējās un teica, ka to dāņi labprāt nedarot, jo baidoties, ka sveši varot noskatīties viņu mākslā. Kāds dānis, kas bijis Latvijā, teica: „Arī Jūs tagad ražojiet daudz sviesta. Es biju klāt, kad to pārbaudīja", viņš piemiedza acis un turpināja: „un tas bija patiesi labs sviests, kas mūsējo konkurēs". Bet kur tad pastāv tas noslēpums par dāņu labo saimniekošanu — tas lūk tas, ka viņi jau iepriekš pasaka, cik varēs nodot olu, sviesta un bekona, un katrai saimniecībai un bekona fabrikai noteikts savs daudzums, cik jāražo, tie paziņo tālāk saimniekiem, kuri burtiski pilda agronomu priekšrakstus gan lopu ēdināšanā, gan kopšanā. Tur nav tādu saimniecību, kur būtu slikti lopi vai sliktas kūtis, vai arī zemnieki nepildītu priekšrakstus, tāpēc dāņi ražo vienādu un labu preci.

Kur viņi to mācījušies? Viņi nodibinājuši jau sen lauku tautas augstskolas, kur veci un jauni pēcpusdienās iet mācīties lauksaimniecību, kā ražot, un ne tikai to, bet arī, kā nopelnīto patērēt, kā iekārtot mājas, kādas grāmatas lasīt, ar ko nodarboties brīvajā laikā. Bez teiktā viņi tikuši uz priekšu, pateicoties kooperācijai, jo viens otram palīdz, viņiem daudz mašinu koplietošanas punktu, kopmoderniecību, kopiepirkšanas un koppārdošanas kooperatīvu, pat, kā jau teicu, zirgu lieto kopēji.

Bet viens, par ko dāņu zemnieks nobažījies, ir tas, ka dāņi paši nevar saražot vajadzīgo lopbarību, un tā jāpērk ārzemēs. Ja nu izceļas karš, un viņi to nevar nopirkt, vai arī nevar pārdot savus ražojumus, tad viņiem ir bankrots, sevišķi vēl tāpēc, ka viņu valdība arī nerūpējas tā kā mūsējā. Viņiem nav aizsargmuitas, arī valdība nepalīdz celt mājas, un gandrīz katrai saimniecībai lieli parādi, par kuriem jāmaksā lieli procenti. Mums, latviešu zemniekiem, ir daudz labāki apstākļi, un mēs, mazpulku dalībnieki, tāpēc varam daudz gaišāku vērst nākotni, ja tikai gribēsim un pratīsim celt un veidot savu dzimto zemi, kā to citi jau ir darijuši.

Paegļu ogu ievākšana ārstniecībai

J. KIRŠTEINE, L. U. lauksaimniecības fakultates instr.

Paeglis pie mums Latvijā sastopams gandrīz visos mežos, krūmājos un norās. Netrūkst pat vietu, kur ar paegļiem vien noaugušas diezgan lielas platības.

No paegļa ārstniecībā lieto žāvētas nogatavojušās ogas un stumbra koku, kā arī no koka iegūto ētereļļu, darvu un sveķus.

Paeglis zied pavasarī — maijā. Augļi, ko parastā valodā sauc par ogām, nogatavojas tikai otra gada rudenī. Ogas sākumā ir zaļas, bet vēlāk, kad nogatavojas, — zilgani melnas. Tāpēc rudeņos paegļu krūmos redzamas divējādas ogas: vienas zaļas, otras zilgani melnas. Zaļās ogas ir tajā pašā gadā augušas, bet zilgani melnās ir pērnās ogas. Ievākšanai ārstniecības vajadzībām der tikai nogatavojušās zilgani melnās ogas. Paegļu ogas ievācamas rudenī, kad tās viegli birst no krūma nost. Šis darbs nav grūts, bet nepatīkams tanī ziņā, ka, ogas lasot, asās skujas bada rokas. Lai rokas izsargātu no sadurstīšanas un nejustu traucējumu darbā, der iegādāties ādas cimdus, vislabāki pirkstaiņus. Ja ādas cimdus iegādāties nav iespējams, var iztikt arī ar parastajiem vilnas cimdiem. Tikai cimdu delna un delnas pusē visi pirksti, ja cimdi pirkstaiņi, jāapšuj ar kādu ādiņu, piem., aitādiņu, kurai vilna nocirpta. Darbā ejot, jāpaņem līdzi kāda drēbe palaga lielumā un kurvis vai maiss, kur ogas sabērt. Darbs labāk sokas, ja ogas ievāc, tās nobirdinot no krūma. Zem krūma paklāj līdzi paņemto drēbi, ar vienu roku saņem paegļa krūmu aiz galotnes un noliec pār drēbi un ar otru roku purina ogas nost, uzsitot pa krūmu ar kādu koku. Uz drēbes sabirušās ogas savāc kurvī vai maisā un iet pie nākošā krūma. Paegļu ogas var ievākt arī, lasot tās pa vienai, kā jau parasti ogas lasa, bet tad mazāk varēs salasīt un maz nopelnīt. Salasītās ogas jāizžāvē un jāattīra tajās iekļuvušās skujas un citi gruži. Ogas var iztīrīt vētijamā mašinā, vējā vai izlaižot caur spirāli, vai arī tāpat ritinot pa slīpi izklātu asu drēbi.

Paegļu ogas ārstniecībā patērē diezgan lielos vairumos, kādēļ ieteicams tās ievākt.

Rudenī ievācamās drogas

R. JAKOBSONS

	Cena par kg Ls
Zemes rieksti — ārstn. nolūkiem jāievāc pieaugušie (lielie) rieksti	1,80
Paegļu ogas — noderīgas tikai melnās, nogatavojušās — pēc ievākšanas jāžāvē, jāattīra skujas.	0,75—0,80
Mežarožu ogas (garenās) — jāievāc nogatavojušās sarkanās ogas, pēc ievākšanas ogas pārgriež gareniski uz pusēm, izņem sēklas un čaulu žāvē	3,00—3,50
Jāpiezīmē, ka nežāvētas mežarožu sēklas uzpērk dārznieki un sēklu tirgotāji.	
Sērmūkšļu, pīlādžu ogas — rudenī jāievāc sarkanās ogas bez ķekaru kātiem; ogas jāžāvē mērenā siltumā	0,80—1,00
Pūšļfuki — rudeņos izskalo no jūras— rūpīgi jāžāvē	1,00—1,20
Dadžu saknes — no viengadīgiem augiem	1,00—1,10
Noragu saknes —	2,50—2,60
Līčstobru saknes (arī savvaļas)	1,80—2,00
Cūkpieņu saknes	0,90—1,10
Retēju saknes	0,90—1,00
Vārpatu zemes stumbri — jānotīra smalkās piesaknes	0,80—1,00
Kalmju zemes stumbri — stumbri pēc ievākšanas nomizojami un sagriežami 15—20 cm garos gabalos, kurus pārgriež vēl gareniski — pēc tam žāvē	0,80—0,90

Visas drogas uzpērk tikai žāvētas. Sevišķi rudeņos, kad laiks mitrs, drogu žāvēšanai piegriežama liela vērība.

Mazpulku dalībniekiem jācenšas cik vien iespējams drīzi piesūtīt Ārstniecības augu uzņēmumam Mārstaļu ielā Nr. 7 visas šinī vasarā ievāktās drogas.

Lielākie daudzumi sūtami pa dzelzceļu, sīkākie pa pastu.

Ozoli

E. BAKŪZIS, LLK Mežkopības nozares vadītājs

Velēnu stādi un to izrakšanai lietojamā cilindriskā lāpsta

Gadu simteņus mūsu tēvu zemē ir šalkušas varenas ozolu birzis. Ozols ir tautas dziesmās daudz apdziedāts koks. Parasti tautas dziesmas apdzied „ozolīti, zemzarīti", bet ir arī dziesmas par smuidriem ozoliņiem. Pēdējās dziesmas ir retākas un vecākas. Slaidi ozoli izaug tikai slēgtās birzīs, un ozolu birzis jau gadu simteņiem ir samazinājušās, dodot vietu auglīgām druvām. Ozolu audžu Latvijā palicis pavisam maz — no 1.750.000 ha mežu kopplatības ozolu audžu ir tikai 1300 ha. Mistrotu audžu ar 10—50% ozolu piejaukuma ir vēl ap 7.500 ha.

Daudzreiz pēc labiem zīļu gadiem mūsu mežos sarodas liels vairums jaunu ozolu, bet velti priecājamies — to jaunības spirgtums drīz pazūd, dažus gadus tie vēl nīkuļo, tad iznīkst pavisam. Izstumts no labākām zemēm, neaizsargāts un nekopts, ozols vairs negrib augt. Bet tomēr par katru rūpību ozols ir pateicīgs. Visvairāk tas pateiktos, ja mežā nelaistu lopus, kas, neatrazdami labākas barības, nevien samin, bet arī apgrauž un galīgi sakropļo jaunos kociņus. Tāpat jaunajam ozoliņam nepatīk, ja kāds kaimiņš izpleš savus zarus pāri viņa galotnei. Ja vien ozols ir pietiekoši vērtīgs, tas jāatsvabina no uzmācīgiem kaimiņiem. Ozolam, turpretim, patīk, ka citas koku sugas aug zem viņa lapotnes, tad tas lepni ceļ slaido stumbru augstu gaisā. Tā esošos mežos varam izaudzēt krietnu vairumu vērtīgu ozolu. Iztaisnojot tīrumu robežas, sevišķi attālākos saimniecības stūros varam bieži vien atrast vietas arī jaunām ozolu birzīm. Tām vajadzīgs stādamais materials. Arī mežu dienās labprāt mums gribētos stādīt parkos, alejās un piemiņas birzīs vairāk ozolu, bet trūkst stādamā materiala. Tāpēc jau vairākus gadus iepriekš par stādamo materialu jāparūpējas. Kaut cik noderīgus ozolu stādus arī valsts mežos ir grūti sameklēt, un pastāvošās stādu audzētavās

Švitenes pag. Dukšēnos starp lazdām stādīti ozoliņi

Ozolu un skrāblu (balto skabaržu) stādu audzētavas ierīkošana

Purvs ļoti labā neskaitamus ozolu stumbrus

ozolu pavisam maz. Cits neatliek, kā mazpulkiem piegriezt lielāku vērību ozolu audzēšanai savās stādu audzētavās un jaunu audzētavu ierīkošanai.

Stādu audzētavās zeme sagatavojama jau rudenī. Ozolu zīles ievācamas oktobrī. Savāktās zīles var izsēt vai nu rudenī, vai arī uzglabāt līdz pavasarim. Lai rudenī izsētās zīles mazāk ciestu no pelēm, zīles ieteic mērcēt ar ūdeni atšķaidītā petrolejā. Uzglabāšanai savāktās zīles apžāvējamas labi vēdinamā telpā un pēc tam kastēs, sajauktas ar smiltīm, glabājamas pagrabā. Var arī zīles sabērt caurumainā mucā un mucu nogremdēt tekošā ūdenī tik dziļi, lai ziemā tā ledū neiesaltu. Tāpat var uzglabāt arī sausā smilšu uzkalniņā, noņemot zemsedzi, saberot zīles apm. 10 cm biezā kārtā, pārklājot ar 20—30 cm biezu lapu kārtu un virsū uzberot zemi. Lai pasargātu zīles no mitruma un arī no pelēm, ieteicams visapkārt aprakt grāvīti ar stāvām sienām. Lai darbs būtu interesantāks, var pārbaudīt dažādus uzglabāšanas paņēmienus. Zīles izsējamas dobēs, kuras parasti taisa 1,2 m platas un 10—20 cm augstas. Zīles sēj šķērsām dobei ievilktās 3—5 cm dziļās vadziņās, liekot zīli no zīles 2—4 cm un velkot vadziņu no vadziņas 10—15 cm. Ozoliņi 1—2 gadu vecumā pārstādami vismaz 30×30 cm lielos attālumos. Pēc 2—3 gadiem ozoliņi pārstādami otrreiz — 70×70 cm vai lielākos attālumos. Mežā ozoliņi izstādami 5—7 gadu vecumā. Ja tuvumā mežā sastopami vienīgi ozoliņi lielākos vairumos, tos lielāku stādu izaudzēšanai var pārnest kā velēnu stādus uz stādu audzētavu. Šim nolūkam ļoti noderīga ir cilindriskā lāpsta, kas tagad atrodama gandrīz katrā mežniecībā. Tā kā tā noderīga arī citām vajadzībām, vēlams to iegādāt.

Ozolus nav ieteicams izstādīt pilnīgi klajā laukā, jo ozolam nepieciešams sānu aizsargs. Tādēļ ozoli stādami apm. 5—6 gadus vecā lapu koku jaunaudzītē izcirstās stidziņās — „koridoros". Stidziņas izcērt 3—4 m attālumos 1 m platas, un ozolus stāda 2—4 m vienu no otra. Lielākos attālumos stādot, starp ozoliem var stādīt ošus un arī citus cietos lapu kokus. Senāk pie mums augušas un arī vēl tagad, kaut pavisam reti (Rucavā), sastopamas mistrotas ozolu un skrāblu (balto skabaržu) audzes. Skrāblis labi aug ēnā, pasarga ozolu un, apēnodams to no apakšas, izdzen ozolu slaidu. Tāpēc šīs divas sugas, cik iespējams, būtu stādamas kopā. Rucavas, Dunikas un Bārtas mežos skrāblī vēl sastopami, bet citur to sēklas var ievākt no parkos augošiem kokiem.

Rūpēties par ozolu audzēšanu nākotnē ir patiesi skaists uzdevums mazpulku dalībniekiem. Nesen laikrakstos uz to mūs aicināja cienījamais sabiedrības darbinieks dārzkopis Fr. Lasmanis. Veiksim savu darba daļu nekavējoties!

Kultūraugu slimību paraugu sakārtošana

A. ĶIRULIS

Druvā

Garajos rudens vakaros atliks laika galīgi sakārtot vasarā savāktos kulturaugu slimību paraugus. Slimību vākšanas sacensības instrukcijā un dažos rakstos Mazpulkā atrodami jau diezgan sīki norādījumi par paraugu tālāku apstrādāšanu. Tomēr nebūs lieki atsevišķus jautājumus pamatīgāk pārrunāt, lai tagad, kad darba grūtākā daļa veikta, nepietrūktu padoma tā nobeigšanā.

Pēc ievākšanas un izžāvēšanas vasarā paraugus ne vienmēr bija iespējams apstrādāt un sakārtot, bet tie, pa lielākai daļai, ievietoti avīžu vai cita papīra lapās, kaudzītē nolikti vaļīgākiem brīžiem. Tagad tos vajadzēs sakārtot un vislabāk šķirot pēc slimajiem augiem. Piemēram, vispirms kopā labību slimības, tad citu laukaugu — linu, biešu, kartupeļu u. t. t., tad sakņaugu, dārza augu slimības, pēc tam augļu koku, ogulāju, un beidzot arī ārstniecības, krāšņumaugu un pat savvaļas augu slimību paraugi, ja tādi būtu ievākti. Tad jāstājas pie slimību cēloņa noteikšanas tiem paraugiem, kam tas ievācot laika trūkuma dēļ nav izdarīts. Še labs palīgs būs Mazpulka dalībnieka vadonis augu aizsardzībā, kurā galvenās slimības aprakstītas tādā kārtībā, kādu tikko atzīmēju paraugu sakārtošanai. Dažos gadijumos slimības nosaukumu noskaidrot nebūs viegli, tad griežaties pie vecākiem mazpulka dalībniekiem vai mazpulka vadības. Tikko slimības nosaukums noskaidrots, paraugam jāuzraksta 2 etiķetes, t. i. zīmītes ar šādām ziņām: parauga numurs (abas parauga etiķetes ar vienu numuru), slimības nosaukums, slimā auga nosaukums, paraugu ievākšanas vieta (apriņķis, pagasts, saimniecība), ievākšanas datums, tad slimības kaitīgums pēc ievācēja novērtējuma. Beidzot jāatzīmē mazpulka dalībnieka vārds un uzvārds, kā arī mazpulka numurs un nosaukums. Slimības nosaukums jāraksta lielākiem burtiem vai arī jāpasvītro, lai tas labāk izceltos.

Kā jau tas pavasarī norādīts, katra slimība bija jāievāc tā, lai no ievāktā materiāla varētu pagatavot 2 paraugus. Ja ievāktas, piemēram, 6 melnplaukainas vārpas, tad 3 no tām līdz ar vienu etiķeti ievietosat sacensības kolekcijā, bet palikušās 3 vārpas un otro etiķeti kolekcijā, kura noderēs izstādīšanai ražojumu apskatē vai nodošanai kopējam mazpulka vai skolas mācības līdzekļu krājumam. Visus paraugus šādi sadalot, tie tiks daudz lietderīgāk izlietoti. — Sacensības kolekcijā atsevišķi paraugi var būt arī nenoteikti t. i. bez slimības nosaukuma. Pēc parauga numura slimības cēloni tāpat arī kļūdas paraugu noteikšanā ievācējam paziņos.

Kad etiķetes uzrakstītas, paraugi jāpiestiprina uz atsevišķām papīra lapām. Lapu lielums nav sevišķi svarīgs, tomēr praktiski vislabāk izlietot parastā rakstampapīra pusloksnes. Sacensības kolekcijai papīrs var būt arī plānāks. Tur-

pretim paraugiem, kas lemti izstādīšanai un demonstracijām, papīrs jāņem cik iespējams biezs: visbiezākais rakstampapīrs, vai pat zīmēšanas papīrs. Biezāks papīrs tik ātri nesaliecas, nesakrokājas. Ja kaut kādu iemeslu dēļ 2 kolekcijas sastādīt nav iespējams, to pašu materiālu var izstādīt apskatē un pēc tam iesūtīt sacensībai. Paredzot šādas iespējas, ar mazpulku nozares vadītāja atļauju kolekciju iesūtīšanas laiks pagarināts līdz 31. decembrim.

Slimās augu vārpas, lapas vai zariņi uz papīra glīti jāsakārto un jāpiestiprina ar šaurām papīra strēmelītēm, kuras vienā pusē nozież ar labu līmi. Paraugus var arī vietvietām pie papīra piešūt ar baltu diegu. Beidzot pielīmē arī etiķeti ar attiecīgām ziņām, vislabāk lapas apakšmalā.

Kad visi slimību paraugi piestiprināti papīra lapām, var stāties pie glītu vāku izgatavošanas. Šajā darbā visvairāk var izpausties katra mazpulka dalībnieka īpatnējā izdoma un gaume. Uz vāka blakus zīmējumiem un varbūtējiem izrotājumiem jāuzraksta kolekcijas sagatavotāja vārds, vecums, kā arī mazpulka nosaukums un numurs. Ja liekas, ka, ievietojot visus paraugus vienos vākos, kolekcija iznāktu pārāk bieza, var gatavot atsevišķus vākus labību, sakņudārza augu, augļu koku un ogulāju slimībām u. t. t. Izstādīt var visu kolekciju kopā, ievietotu vākos, vai arī, ja telpas atļauj, var atsevišķus paraugus no vākiem izņemt un novietot rindā. — Var arī paraugu lapas sabrošēt kopā grāmatas veidā.

Būs ievākti arī daži lielāki paraugi, piem., ābeles zari ar stumbru un zaru vēža rētām, ķiršu vēja slotas u. c., kurus šādā albumveidīgā kolekcijā ļoti grūti ietilpināt. Šādus lielākus paraugus nemaz nevajaga censties piestiprināt papīra lapām. Slimības nosaukumu un citas ziņas uzraksta uz bieza papīra vai finiera gabaliņa, un pēdējo ar diegu vai tievu aukliņu piesien paraugam. Tad to var novietot apskatīšanai vienkārši uz galda, vai arī īpašā glīti nostrādātā kastiņā. Iesūtot sacensībai, šādi paraugi jāieliek kopējā kastiņā.

Kā jau vairākkārt esmu norādijis, tad, kārtojot paraugus sacensībai, arvien jādomā arī par savu mazpulku, par savu skolu. Daļu no katra savāktā paraugā katrā ziņā cenšaties nodot kopējam mācības līdzekļu krājumam vai nu jau sakārtotās kolekcijās, vai arī nesakārtotu paraugu veidā. No neapstrādātiem paraugiem ziemā kopējos darbos variet izveidot lielāku demonstracijas un mācības kolekciju. Šādas kopējas un bieži lietojamas kolekcijas iekārtošanai gan vajaga vairāk darba un līdzekļu, toties paraugi tad ilgus gadus nenolietojas un nebojājas. Kā kultūraugu slimību paraugus sakārto skolu vajadzībām, pārrunāsim citā reizē.

Rudenigais prieks

JĀZEPS VALDMANIS

Diena gaiši rit aiz dienas.
Puķu prieks ar pārslām zūd,
Bet tas tikai mūžā sienas,
Kur es varu laimīgs būt!

Vai es kur eju smiedamies,
Vai priecīgs druvās stāju,
Pār mani, gaiši liedamies,
Plūst rudens saule silta.

Viz silā viršu vainags sārts.
Un bērzos zelta vainags kārts
Sveic bites ziedu klāju,
Zem zilā debess tilta — —

Nolaižamie karogu masti

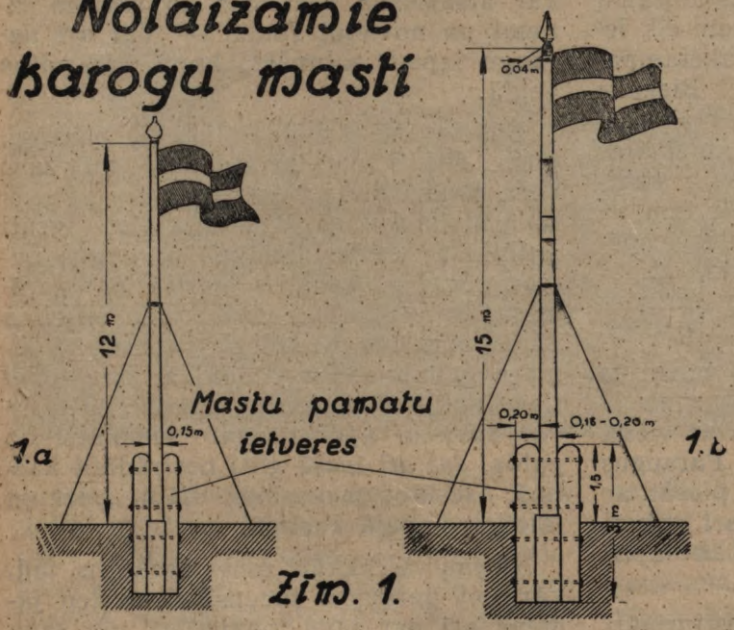

Zīm. 1.

ELMARS HŪNS

Arvien vairāk varam vērot patīkamu ainu: pāri mūsu lauku sētām valsts svētku dienās redz plīvojam sarkan-balt-sarkanos karogus. Par to jāpateicas mazpulku saimei, kas izplatijuši šo mūsu valsts varenības un vienības simbolu lauku sētās.

Karogu pacelšanai brīvā dabā lieto atsevišķi, brīvi stāvošus karogu mastus. Ir pazīstami divu konstrukciju (veidu) karogu masti: pastāvīgi stāvošie un nolaižamie karogu masti. Nolaižamie karogu masti ir gan grūtāki darinami nekā pastāvīgi stāvošie masti, bet tiem ir ļoti daudzas un svarīgas priekšrocības, kas sekmē to noderīgumu. Atzīmēšu sekojošās: nolaižamo mastu nolietošanās laiks ir vairākkārt garāks nekā pastāvīgi stāvošiem mastiem, jo šos mastus var regulāri ik pa 2—3 gadiem krāsot, kas izdarams bez masta izrakšanas; tie ir katrā vajadzības vai neveiksmes gadijumā nolaižami un attiecīgais bojājums viegli izlabojams. Pilnīgi saprotams, ka šīs ir ļoti svarīgas priekšrocības, kas sekmē nolaižamo mastu plašāku izplatīšanos un lietošanu karogu pacelšanai.

Tagad apskatīsim tuvāki nolaižamo mastu konstrukciju. Nolaižamo karogu mastu konstrukcija ir šāda: mastu ievieto attiecīgi pagatavotā masta pamata ietverē, kur uz pietiekoši izturīgas metalla ass tas var izdarīt 90° (taisns leņķis) pacēlumu — gājienu; vajadzīgo pacēluma leņķi sasniedzot, mastu ar attiecīgas drošības bultas palīdzību šinī stāvoklī nostiprina (skat. 1. un 2. zīm.). Masta pamata ietvere nav jāpagatavo sevišķi liela un izturīga, ja masta nostiprināšanai lieto trīs atsaites.

Par minimalo pamata normu atzīmējami šādi pamata ietveres izmēri: 10—15 m augstiem un ap 0,2 m diametrā — šķērsgriezumā karogu mastiem pamata ietverei jābūt apm. 1,5 m dziļi ieraktai zemē un tās virszemes daļai arī jābūt 1,5 m garai — kopā 3 m garai, un tās atsevišķo plecu diametram jābūt ne mazākam par masta diametru. Mastiem, kas augstāki par 15 m, pamata ietveres virszemes un zemē ieraktām daļu attiecībām jābūt 2:2 — kopā 4 m garai. Ja masta pamata ietveres ir pagatavotas ļoti rūpīgi, pareizi un lietotais materials ir pietiekoši labas kvalitates, tad masts ir pietiekoši stabils — stingrs arī

bez atsaitēm. Tomēr šos norādītos noteikumus ne katru reizi var pienācīgi izpildīt, kādēļ ieteicams nolaižamos karogu mastus nostiprināt ar trīs atsaitēm, lai izsargātos no nepatīkamām kļūmēm un nelaimes gadījumiem.

Karogu mastu augstums ir atkarīgs no katras lauku sētas īpatnībām un tās apkārtnes, tādēļ noteikta lieluma karoga mastu, kas būtu piemērots visām lauku sētām, ir pilnīgi neiespējami norādīt. Lai šīs grūtības pa daļai novērstu, tad esmu centies atzīmēt divus nolaižamo karogu mastu paraugus: mazāko 12 m augstu un lielāko 15 m augstu. Ja ir vajadzība pēc vēl augstāka masta, tad to varēs katrs pats, saskaņā ar maniem norādījumiem, savām vajadzībām izveidot un darināt. Jāievēro, ka karoga mastam jābūt 4—7 m augstākam par visām tuvumā esošām ēkām un kokiem, un tam jāizmeklē pietiekoši skatam atklāta un piemērota vieta, lai karogs varētu brīvi plīvot un būtu tālu saredzams. Ja to neievēro, tad karoga pacelšanai nav vairs tās svarīgās nozīmes, tāpēc piegriezīsim tam pienācīgo vērību.

Darināšanas apraksts.

Masts.

Karoga mastam izmeklējama vajadzīgā garuma un resnuma slaidi noaugusi priede vai egle, vēlams mazāk zaraina. Priede ir labāka un piemērotāka. Koku pēc nociršanas nomizo un ēnā izžāvē, jo saulē, pārāk liela karstuma dēļ, tas saplaisā. Lai masts žūstot nesamestos greizs, tas novietojams uz vienā līmenī noliktiem gulšņiem. Mastam ir labi jāizžūst.

Masta pamata ietvere.

Masta pamata ietvere ir viena no vissvarīgākām nolaižamā karoga masta sastāvdaļām, jo no tās atkarājas masta stabilitate un drošība, tādēļ tās pagatavošanai piegriežama vislielākā vērība un rūpība.

Masta pamata ietvere ir saprotami parādīta 2. zīmējumā, kurā atzīmēti visi vajadzīgie izmēri, kas uzrādīti milimetros. Abiem karoga mastiem (skat. 1. a un 1. b zīm.) ir vienāda lieluma masta pamata ietveres. Zīmējumos redzam, ka masta pamata ietvere sastāv no diviem apaļa koka gabaliem — ietveres pleciem, kas savā starpā ietver mastu. Pleci savienoti ar izturīgām dzelzs skrūvēm, un vajadzīgo plecu atstatumu, kas ir stingri atkarīgs no masta diametra — šķērsgriezuma, panāk, ja plecu starpas apakšējā daļā, ko ierok zemē, ievieto vajadzīgā platuma četrstūrainu koka gabalu — baļķīti. Lai baļķītis labi iekļautos ietveres plecu starpā, tad plecu iekšpuses apm. 4 cm dziļumā pietešamas plakanas (skat. 2. b zīmējumu un tā griezumu A—B). Baļķīša augšējais gals jānozāģē ieslīpi (skat. 2. b zīmējuma griezumu C—D). Tas jādara tādēļ, lai mastu varētu pacelt tikai 90° lielā leņķī, citādi, mastu paceļot, tas var pārmesties uz otru pusi. Lai tas nenotiktu, tad arī masta apakšējais gals jānozāģē tādā pašā slīpumā, kādā ir nozāģēts ietveres baļķītis. Baļķīša gals nozāģējams jau pie ietveres pagatavošanas, bet masta gals tikai pie masta montēšanas, uzstādīšanas. Pareiza slīpuma masta gala nozāģēšanai piegriežama liela vērība, citādi masts paceļot veidos vai nu mazāku vai lielāku leņķi par 90°. Labāk sākumā nozāģēt mazāk un tad, mastu paceļot un pārbaudot, nozāģēt galīgo slīpumu. Slīpuma kāpums nav vēlams lielāks par 100 mm, jo citādi tas tuvojas par daudz drošības bultai un samazina tās drošību.

Ar abām dzelzs skrūvēm plecus cieši saskrūvē kopā. Starp uzgriezni un koku

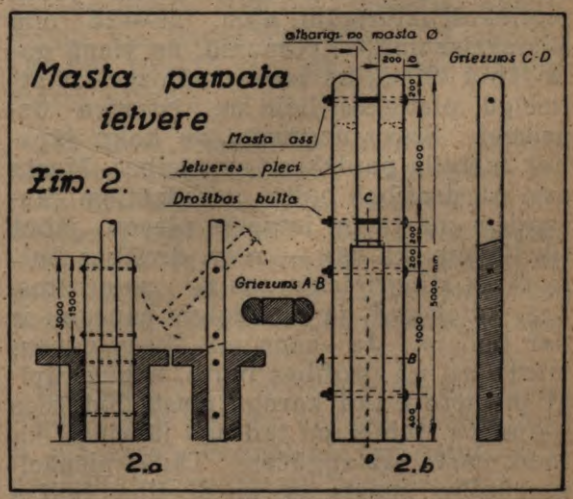

jāpaliek metalla paplāksne — „šeibe". Skrūvēm jābūt 20—25 mm šķērsgriezumā. Masta pamata ietveres plecu diametrs — šķērsgriezums nedrīkst būt mazāks par pašu masta diametru.

Masta pamata ietveres virszemes daļā ir masta ass un drošības bulta (skat. 2. zīmējumu). Jo starp masta asi un drošības bultu ir lielāks atstatums, jo masts stingrāki stāv un tam vajaga mazāk atsaites. Zīmējumā uzrādītais masta ass un drošības bultas atstatums ir 1000 mm (1 m), kas uzskatams par minimālāko, ko nedrīkst samazināt, bet kur vien tas iespējams, jācenšas masta pamata ietveres virszemes daļu pagarināt, lai varētu palielināt arī masta ass un drošības bultas savstarpējo atstatumu, kas ievērojami uzlabo masta stabilitati. Masta asi nedrīkst pārāk tuvināt ietveres plecu galiem, ne tuvāk par 200 mm (0,2 m), citādi, sevišķi ja koks nav labas kvalitates, masts ar savu spiedienu — šūpošanos var pārplēst plecu galus. No tā var arī izsargāties, ja ietveres plecu galos uzdzen metalla riņķus — uzmavas. To pašu vēlams darīt arī masta apakšdaļā, lai arī drošības bultas spiediens nepārplēstu mastu. Riņķu uzdzīšanas vietās pleci, resp. masts ir attiecīgi jānoteš tievāki, lai pēc riņķa uzdzīšanas pleci resp. masts šinī vietā nepaliktu resnāks — nepavairotos diametrs, kas traucēs stingru un labu masta iekļaušanos ietveres plecu starpā.

Masta asij un drošības bultai jābūt pietiekoši izturīgām, apm. 20—25 mm šķērsgriezumā — resnumā, un vienā galā jābūt vītnei, uz kuras var uzgriezt attiecīgu, pietiekoši lielu un izturīgu uzgriezni. Starp uzgriezni un koku jāpaliek metalla paplāksne — „šeibe". Masta asij un drošības bultai paredzētiem caurumiem masta un ietveres plecos jābūt tik lieliem, ka ass — resp. drošības bulta tanīs stingri iekļautos un neļodzītos, kas notiek tad, ja vajadzīgie caurumi ir par lieliem. Ja caurumi, kas uzņem masta asi un drošības bultu, nebūs rūpīgi piemēroti, tad karoga masts ļodzīsies — nebūs stabils, un tad nav jābrīnas, ka tāds masts arī apgāžas. Tādēļ pienācīgo rūpību masta ass un drošības bultas caurumiem! Caurumi jāieurbj pilnīgi taisni — stateniski, jo citādi, mastu paceļot un nostiprinot, tas stāvēs sagāzies uz vienu vai otru pusi. Masts nedrīkst ļodzīties arī starp masta pamata ietveres pleciem. Ja atstarpe ir par lielu, tad katrā masta pusē uz masta ass resp. drošības bultas jāuzliek attiecīga biezuma metalla paplāksne.

Tuvāki norādijumi, mēri un paskaidrojumi, kas vajadzīgi masta pamata ietveres darināšanai, redzami 1. un 2. zīmējumā.

Masta konservēšana un krāsošana.

Puse no masta pamata ietveres garuma ir ierakta zemē. Zemē ierakts, neaizsargāts koks parasti sapūst ļoti ātri, pie kam visātrāk tā koka daļa, kas robežo zemes virskārtu. Ir ļoti dažādi paņēmieni, kā aizsargāt koku no ātras pūšanas.

Koka darvošanu lieto diezgan bieži, bet šis paņēmiens tomēr ir mazvērtīgs, jo grūti iespiest eļļainās darvas vai karbolinēja daļas kokā. Konservēšanai ar darvas preparatiem ir tikai tad nozīme, ja ņem labi izžuvušu koku un tā konservējamo daļu iemērc uz dažām stundām karstā šķidrumā. Kā redzam, mājas apstākļos tas diezgan pagrūti izdarams. Ja darvas daļas neiespiežas kokā vismaz 1 cm dziļi, tad šādai konservēšanai maza nozīme.

Stabu apdedzināšanu arī lieto bieži, un apdedzināts koks tiešām ir izturīgāks. Koku nevajaga apdedzināt visu, bet apm. 20 cm virs zemes un vismaz 40 cm zemē. Apdedzinot koku, tā ārpusē rodas ogle, kas pūšanas bakterijām nav tīkama.

Koka konservēšana ar mineralsāļiem ir vislietderīgākā, tikai pie mums to vēl maz lieto. Šim nolūkam neder viegli šķīstoši sāļi, kā dzelzs vai vara vitriols, cinka chlorids u. t. l., jo tie viegli izskalojas un drīz sākas pūšanas process. Koka konservēšanai tirdzniecībā dabujami speciali sāļi, kā Dipons un Tanalits. Šie sāļi vienādi labi iesūcas tiklab sausā, kā nežāvētā kokā un rada, ar koksnes daļām savienojoties, grūti šķīstošus savienojumus, kas tik viegli neizskalojas. Viena kvadratmetra virsmas konservē-

šana ar šiem sāļiem maksā Ls 0,15—0,25. Pēc konservēšanas koks jātur pajumtē 2—3 nedēļas, jo šajā laikā norisinas sāļu ķīmiskā savienošanās ar koka šķiedru. Pēc šī laika koku var ierakt. Ar šiem sāļiem konservētās koka daļas var krāsot ar katru krāsu, un tās izturība nav mazināta, ko gan nevar sacīt par stabu darvošanu un apdedzināšanu. Tā kā konservēšana ar šiem sāļiem ir lēta, tad ir labi, ja konservē visu karoga mastu. Konservēšanas pamācība pielikta klāt katram minētam fabrikatam.

Ja pieliekam tik daudz pūļu nolaižamā karoga masta darināšanai, tad būtu nepareizi, ja nepiegrieztu vajadzīgo vērību tā kopšanai — mūža paildzināšanai, tāpēc konservēsim nevien masta pamata ietveri, bet, ja vien iespējams, tad arī pašu mastu.

Krāsošana.

Mastu un tā pamata ietveri vislabāki nokrāsot ar eļļas krāsu, kas sagatavota no svina baltuma un pernicas. Pirms krāsu liek uz koka, tas iepriekš jāieeļļo — „jāiegrundē" ar pernicu. Plaisas un zaru vietas jāpiezież ar pašķidru tepi. Krāsai jābūt pietiekoši biezai — tekošai, un tā uzliekama vismaz 2—3 reizes, bet katru reizi labi plānā kārtā un pēc iepriekšējā krāsojuma labas iežūšanas — tad krāsojums būs izturīgs, neatlobīsies un masta mūžs tiks ievērojami pagarināts.

Krāsojums vajadzīgs ne tikai masta mūža paildzināšanai, bet tas padara mastu arī glītāku. Kāda nozīme būtu labi un pareizi darinātam mastam, ja tas būtu netīrs, saplaisājis, iepuvis, vai pat lejas daļā apsūnojis. Tāds masts nedara nekādu godu tā cēlājam — lauku sētai, nedz arī sarkan - balt - sarkanam karogam, kas tā galā plīvo. Valsts karogu masti mūsu lauku sētās ir jākrāso, un tas jādara ik pa 2—3 gadiem reizi.

Visglītāki ir, ja mastu krāso baltu, tad tas ir tālu saredzams un arī skatam patīkams. Nolaižamā karoga masta apakšējo daļu un masta pamata ietveri vai tikai lejas daļu no tās var krāsot tumšākā krāsā. Tas izskatās ļoti glīti.

Mastu un tā pamata ietveri ieteicams

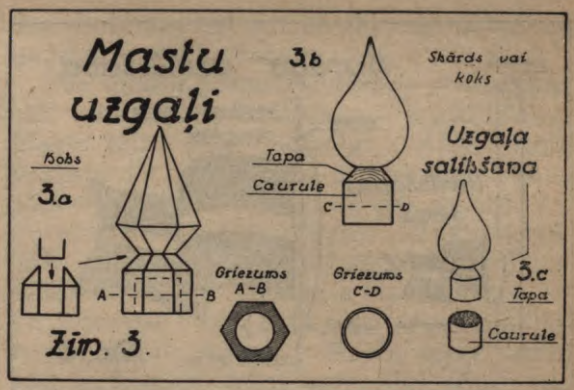

Zīm. 3.

krāsot tikai pēc masta samontēšanas, jo var gadīties, ka masta darināšanā ir pielaistas kļūdas, kuras jāizlabo un attiecīgos apstākļos tām jāpiemērojas. Kad masts ir samontēts un tā pacelšana pārbaudīta, tad mastu nolaiž un nokrāso.

Mastu uzgaļi.

Kamēr notiek masta konservēšana, varam pagatavot mastam nepieciešamās sīkdaļas: masta uzgali, karoga uzvilkšanas skrituli, virves uztinamo un citus sīkumus. Apskatīsim vispirms masta uzgaļus un to pagatavošanu. Kādi ir mastu uzgaļi?

Vērojot valsts karogu mastus lauku sētās, esmu guvis bēdīgu atzinumu: karogu mastiem uzgaļi ir ļoti reti sastopami, un ja tos redz, tad tie ir arī nepiemēroti. Pats pēdējais laiks ir izbeigt šo paviršību un darināt glītus un piemērotus valsts karogu mastu uzgaļus. Uzliksim karoga masta virsotnē virpotu uzgali, smaili, kas tiecas uz augšu. Tā garums var būt 10—15 cm, atkarīgi no karoga masta garuma.

Pagatavo piemērota resnuma seškantainu vai apaļu klucīti un tanī ieurbj vai izkaļ caurumu, kas būtu piemērots masta augšgala diametram. Mastu var uzgaļa uzlikšanas vietā notest tievāku, lai uzgaļa apmēri neiznāktu pārāk lieli. Tad piestiprina klucīša augšgalā smailo, apaļo vai stūraino uzgali.

Aizrādu, ka 3. b un 3 c zīmējumā redzamie nav vienīgie karogu mastu uzgaļi, bet varam darināt vēl ļoti daudzus un dažādus karogu mastu uzgaļus.

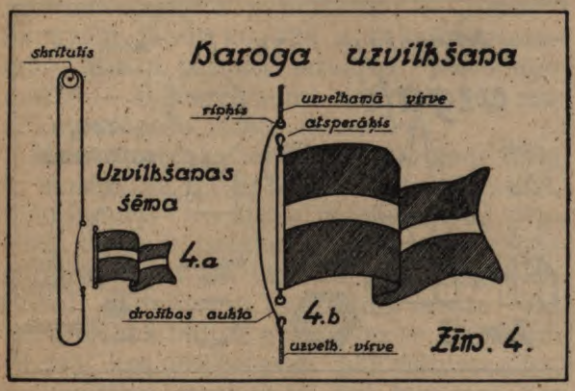

Karoga uzvilkšana.

Tagad iepazīsimies ar karoga uzvilkšanu, lai varētu noskaidrot, kādas sīkdaļas vēl vajadzīgas karoga mastam.

Diezgan bieži lielas neērtības karoga pacelšanā sagādā nepareizie karoga uzvilkšanas paņēmieni. Tas rodas lielāko tiesu no tam, ka karogu nepareizi piestiprina karoga uzvilkšanas virvei.

Karogu uzvelk ar virvi, kas izvērta caur skrituli, kurš piestiprināts masta augšgalā. Šai virvei uzver vai kā citādi piestiprina karogu un, virvi velkot, karogu uzvelk vajadzīgajā augstumā. Cik viegli un ātri to var izdarīt, tas atkarājas no karoga piestiprināšanas paņēmiena. Gribu norādīt uz vienu no labākiem karoga piestiprināšanas veidiem, ko plaši lieto jūrniecībā, kur ļoti bieži iznāk rīkoties ar dažādiem karogiem. Šis paņēmiens ir ļoti viegls un labi redzams 4. zīmējumā. Karoga vienā galā piešuj izturīga audekla z a r n u, kam abi gali atstāti vaļā. Caur šo z a r n u izver 7—10 mm resnu virves gabalu un to piešuj audekla zarnai. Vienā virves galā piestiprina atsperāķi — otrā nelielu metalla riņķi (skat. 4. b zīmējumu). Karoga uzvilkšanas virvei arī vienā galā piestiprina atsperāķi, bet otrā — attiecīgo metalla riņķi. Atsperāķus un riņķus virves galos vislabāk piestiprināt ar iepīšanas — „iešpleisēšanas" paņēmienu, ko aprakstīšu vēlāk.

Karoga piestiprināšana un uzvilkšana schēmatiski attēlota 4. a un 4. b zīmējumā. Kad karogs nav uzvelkams, tad abi karoga uzvilkšanas virves gali ir sakabināti kopā. Ja ir bailes, ka, rīkojoties ar karoga piestiprināšanu vai noņemšanu, karoga uzvilkšanas virve neuzskrej augšā, tad drošības dēļ abus virves galus var sasiet kopā ar tā saucamo drošības aukliņu. Drošības aukla paliek piesieta pastāvīgi — nav atraisama arī karogu uzvelkot, tāpēc tai jābūt nedaudz garākai par karoga atsperāķa un riņķa attālumu.

Karoga uzvilkšanas virvei jābūt 7—10 mm resnai, pietiekoši izturīgai un tā piemērojama uzvilkšanas skritulim. Lai virve ilgāki kalpotu — to var konservēt.

Neaizmirstiet, ka, pirms piestipriniet karoga uzvilkšanas virvei atsperāķi resp. riņķi, tā jāizver caur skrituli, jo vēlāk to vairs nevarēs izdarīt.

Sīkdaļas.

Viena no svarīgākām karoga masta sīkdaļām ir uzvilkšanas skritulis. Skrituli vēl lieto ļoti reti un cenšas to aizvietot ar dažādiem palīglīdzekļiem, kas sagādā daudz nepatīkamu brīžu. Tā, piemēram, masta augšgalā izurbj caurumu un caur to izver karoga uzvilkšanas virvi; mitrā laikā caurums un pati virve sabriest, un tā gadas, ka virvi nevar pavilkt ne uz vienu, ne otru pusi. Būsim kārtīgi un lietosim karoga uzvilkšanas skrituli.

Dažāda lieluma un veida skrituļus var iegādāties attiecīgos veikalos. Bet tie, kas esam darbā jau daudzreiz atraduši dzīves jēgu — darināsim paši skrituli. Dzīvē nav par lieku neviena zināšana un darba prasme, ko piesavinamies.

Skritulis sastāv no ietveres un ritenīša. Skrituļa ietveri pagatavo no 1—2 mm bieza skārda pēc 5. b zīmējumā uzdotiem mēriem. Ritenīti gatavo no koka — vislabāki no saplākšņa. Pēc 5. a zīmējumā redzamiem mēriem izzāģē no saplākšņa vajadzīgās ripiņas: divas lielākas — vienu mazāku. Ripiņas salīmē kopā, saskrūvē vai sakniedē. Caur ritenīša centru izurbj 4—6 mm diametrā caurumiņu. Ritenīti ievietojot skrituļa ietverē, caur 2. ietveres caurumiņiem izbāžam vajadzīgo asīti, uz kuras ritenītis var brīvi griezties (skat. 5. b zīmējumu). Asītei var lietot skrūvi ar uzgriezni galā, vai atkniedēt. 1. ietveres caurumiņos ievietojam drošības bultu, kas aizka-

vē — novērš virves izlekšanu no skrituļa — ritenīša. Drošības bultiņa ir nepieciešama. Tas, kam ir vajadzīgā darba prasme, var pagatavot ritenīti no metalla. Skrituli pie masta pieskrūvē ar attiecīgām skrūvēm, kuras izbāž caur 3. skrituļa ietveres caurumiņu. Lai skrituļis pie masta stingri piegulētu, tad masts attiecīgā vietā ir notešams plakans.

Karoga uzvilkšanas virve masta apakšējā daļā kaut kur jāpiesien. Šim nolūkam noder virves uztinamais. Virves uztinamā veids un izmēri redzami 5. c zīmējumā. Ja kāds domā, ka redzamo virves uztinamo viņam grūti pagatavot, var to izgatavot no divām atsevišķām daļām. Virves uztīšanas paņēmieni redzami 5. d zīmējumā.

Masta montēšana — uzstādīšana.

Svarīgs un nopietns ir masta montēšanas — uzstādīšanas darbs, tomēr, ja mastu būsim rūpīgi un pareizi darinājuši, tad to viegli veiksim.

Pats galvenais ir labi ierakt un nostiprināt masta pamata ietveri zemē. Izrok vajadzīgā dziļumā bedri un tanī ievieto masta pamata ietveres lejas daļu. Tagad uzmanīgi un rūpīgi bedri pieber, ik pa laiciņam piebērumu sablīvējot; lai to varētu labāki īzdarīt, zemi var nedaudz salaistīt. Bedri aizberot, jāraugas, lai masta pamata ietvere stāvētu pilnīgi vertikali, ko var pārbaudīt ar lodenes palīdzību. Lieki te būtu norādīt, ka tam piegriežama liela rūpība, jo ceru, ka jums būs nevisai patīkami redzēt, ja pamata ietvere vēlāk izrādīsies slīpi ierakta un līdz ar to pats masts stāvēs sagāzies uz vienu vai otru pusi. Tāpēc vajadzīgo rūpību un vērību masta pamata ietveres pareizai ierakšanai!

Apm. 50 cm dziļumā, skaitot no zemes virskārtas, vēlams bedri pieblīvēt ar akmens šķembām. Apaļie akmeņi nav tik labi, tādēļ šim nolūkam labāk lietot vecus ķieģeļus, akmens gabalus, kurus sasitot sasmalcina. Šādi nobeigta bedres virskārta ciešāk nostiprina ietveri un pasarga to no pūšanas, jo ūdens vienmēr notek caur akmeņu blīvējumu — nesakrājas lieks mitrums. Neaizmirsīsim, ka masta stingra stāvēšana ir atkarīga ne tikai no masta pamata ietveres ierakšanas dziļuma, bet arī no tā, cik rūpīgi un pareizi šo darbu izdara.

Pēc masta pamata ietveres ierakšanas sāk masta montēšanu — uzstādīšanu. Masta lejas galu uzmanīgi iebīda masta pamata ietveres plecu starpā un caur attiecīgiem caurumiem izbāž masta asi un uzskrūvē tai uzgriezni. Masta augšgalu noliek uz kāda atbalsta. Tagad pamēro vajadzīgo attālumu starp masta asi un ietveres baļķīti, kas atrodas abu ietveres plecu starpā. Masta lejas galu pēc vajadzīgā mēra uzmanīgi slīpi nozāģē (Uzmanību — ne par daudz!). Kad tas padarīts, mastu var pacelt.

Mastu viegli iespējams pacelt ar īpašu žākli, ko pagatavo no divām kārtīm, kas savos augšgalos saliktas krustām un stingri sasietas. Var lietot arī siena dakšas ar garākiem kātiem. Sākumā mastu ceļ ar rokām, bet vēlāk ņem palīgā žākli vai dakšas. Masta pacelšanai gan vajadzēs vairākus „spēka vīrus". Kad masts ir vajadzīgo stāvokli sasniedzis, tad to ar drošības bultu nostiprina. Ja masts stāv pareizi un stingri — nešūpojas, tad var iztikt bez atsaitēm, ja nē — jālieto 3—4 atsaites no 2—3 mm resnas cinkotas dzelzs stiepules. Atsaites piestiprina apm. masta vidus daļā.

Ja masts stāv sagāzies uz vienu vai otru pusi, tad jārauga noskaidrot, kas tam par iemeslu un vaina jānovērš, jāizlabo. Divi galvenie iemesli var būt: masta pamata ietvere nepareizi — slīpi ierakta, vai masta ass un drošības bultas caurumi mastā resp. masta ietveres plecos slīpi ieurbti.

Lai 18. novembrī visiem būtu labi masti!

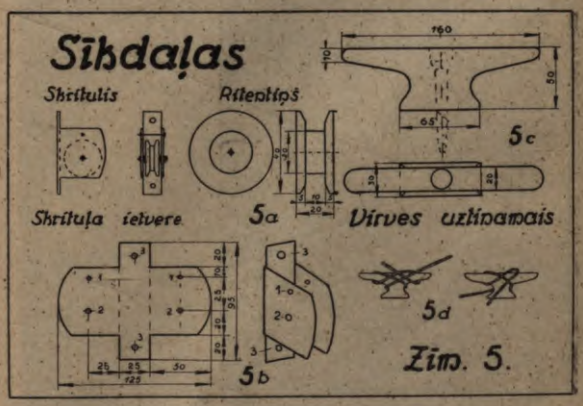

Zīm. 5.

Krokusi

Vai vēlies agri pavasarī ziedus?

ŅINA BERGA

Darba un prieka pilnā vasara pagājusi varen ātri, un tagad, kad ēnas kļuvušas garākas un rasa dārzos jau tikai uz īsu brīdi nožūst, aizgājušās vasaras kļūst itkā žēl . . .

Nežēlo vis! Jauks ir ikviens gada laiks, jo katram gada laikam piemīt savs īpatns skaistums.

. . . Lūk, rudens saules apspīdētais košuma dārzs! Nav tur gan vairs tās ziedu bagātības, kas bija vasarā, bet skaists tas tomēr ir. Tajā zied vēl skaistās rudens astras, košās kliņģerītes un dažas citas vēlā rudens puķītes. — Lūk, lielā krāsu bagātībā dižojas gar verandu stīgojošais vīns. Tas ir tagad daudz skaistāks kā vasarā. Meža vīns rudenī ir tik savdabīgi skaists, ka tajā var arvien no jauna vērties. — Arī sētais zāliens ir vēl ļoti krāšņs, tas atgādina mīkstu zaļu paklāju.

Ķekaru hiacinte

Apskaties tik, un Tu atradīsi tagad un arī turpmākos mēnešos dārzā vēl daudz skaistuma. — Ziemas mēnešos, kad sniega sega liec zarus pie zemes, dārzs saulainā dienā ir brīnumskaists, tas atgādina apburtu pasaku valsti . . .

Un tad kādu dienu pavasara pusē, kad mīļā saulīte pusdienās pie debesīm jau itin augstu, Tu, mans draugs, dārzā ieejot, gavilēsi. Un gavilēsi tādēļ, ka saulē kūstošā sniega starpā ieraudzīsi no zemes izlīdušu mazu baltu pulkstenīti — zvaniņu. Ieraudzīsi pirmos sniegpulkstenīšus, kas, savus mazos, baltos zvaniņus no lapiņām izbīdot, sveic saules atgriešanos.

Šos mazos, kautrīgos ziediņus ieraugot, Tu līdz ar tiem priecāsies par saules atgriešanos. Un šie pirmie kautrīgie pavasara vēstneši Tev būs tik mīļi, ka ikdienas dārziņā iegriezīsies tos aplūkot...

Tavs prieks kļūs vēl lielāks, kad ieraudzīsi dārzā ņipros krokusus, graciozās zvaigznītes un druknās ķekaru hiacintes ziedam. Un tad, kad vēl pēc kāda laika dārzā uzziedēs staltās narcises un lepnās tulpes, Tu kļūsi vēl līksmāks, jo zināsi, ka šīs puķes ir skaistās vasaras ziņneši.

Tā, redzi, dārzā atrodams skaistums ikvienā gada laikā. Vajaga tikai neatlaidīgi mācīties to sa-

skatīt un — galvenais — pašam ar gādīgu roku palīdzēt skaistuma radīšanā.

Lai nākošajā pavasarī Tu varētu priecāties pats par saviem agri ziedošiem sīpolaugiem, iegādājies vai iemaini un tagad iestādi dārzā agri ziedošus sīpolaugus. Savu kabatas naudu neizdod par saldumiem vai kādiem niekiem, bet iegādājies dažus puķu sīpolus. Tā, starp mums runājot, ja jau Tev prāts uz saldumiem ļoti nesas, nekur jau tie nepaliks. Pēc dažiem gadiem, kad stādītie sīpolaugi būs ļoti savairojušies, Tu varēsi daļu no tiem pārdot: pēc puķu sīpoliem ir liels pieprasījums. Par iegūto naudu, ja vēl to vēlēsies, varēsi iegādāties daudzkārt vairāk saldumu.

Puķu sīpolu stādīšana ir ļoti viegla un vienkārša lieta. Ar nelielu lāpstiņu ieroc apm. trīs reizes dziļāku par stādamo sīpolu bedrīti. Bedrītes dibenā ieber grants vai smilts kārtiņu un uz tās novieto sīpolus (katru sugu un šķirni savrup!) ar smailo galu uz augšu.

Atkarībā no sīpola un stāda lieluma, sīpols no sīpola jāliek dažādā atstatumā. Tā, piem., sniegpulkstenīši jāliek tikai pirksta atstatumā viens no otra, zvaigznītes un ķekaru hiacintes — 3—5 cm, krokusi 10 cm, narcises — 12—18 cm un tulpes — 15—20 cm.

Kad sīpoli bedrītē salikti, bedrīti piepilda ar zemi un ziemā zemes virspusi viegli piesedz skujām.

Par to, cik puķu sīpolu stādīšanas darbs viegls un atmaksa par to bagātīga, apstiprinājumu atradīsi p. g. Mazpulka 9. nr. 419. lpp., izlasot mazpulka dalībnieka rakstu — Manas tulpes.

Tā stāda puķu sīpolus uzziedināšanai istabā

Sniegpulkstenīši

Zvaigznītes

Ja Tavā dārziņā jau vairākus gadus sīpolaugi aug un tie jau paspējuši krietni savairoties, vai arī Tu dzīvo pilsētā un Tev sava dārziņa nav, pamēģini dažus stingrus, veselus un spēcīgus puķu sīpolus iestādīt puķu podā un tos istabā uz pavasara pusi uzziedināt.

Stādīšanai izvēlies jau lietotu puķu podu. Vispirms to krietni ar suku izmazgā! Puķu podā virs ūdens notekas uzliec dažas šķembiņas (puķu podu lauskas vai ķieģeļu šķembiņas), uzpildi nelielu grants kārtiņu, tai virsū ar smiltīm sajauktu zemi. Kā puķu sīpoli stādami, redzams uzņēmumā.

Kad puķu sīpoli iestādīti, zemi aplej un puķu podu ieroc dārzā zemē. Puķu pods jāierok tik dziļi, ka virs tā nāk vēl

Narcises un tulpes nav krāšņas tikai dārzā,

apm. 20 cm bieza zemes kārta. Zemi nosedz ar lapām, vēlāk vēl ar zirgu mēsliem, lai, salam uznākot, zeme nesasaltu. Puķu podu var novietot arī vēsā, tumšā pagrabā kastē. Pēc novietošanas kastē puķu podu apber ar valgu zemi (vislabāk ar smiltīm!). Zemei jābūt virs puķu poda apm. 15 cm biezai kārtai. Apbēršanai izlietoto zemi, ja tā izžuvusi, vienu otru reizi salej.

Pēc 3—3½ mēnešiem, skatoties no iestādīšanas laika (stādīt var vēl pat decembrī!) puķu podu ienes p a v ē s ā istabā, a p l e j ar remdenu ūdeni un p ā r k l ā j ar otru puķu podu. Kad jaunie dzinumi izauguši apm. 8 cm gari, pārlikto puķu podu nocel un stādiņus novieto istabā s a u l e s p u s ē loga tuvumā.

Ja zeme puķu podā būs vienmēr valga, t. i. nekad nebūs bijusi pāržuvusi, puķu sīpoliem iesakņošanai būs bijis pietiekoši daudz laika, gaiss istabā nebūs bijis pārāk sauss un karsts, un ja Tu uzziedināšanu izdarīsi vairāk uz pavasara pusi, Tev sīpolu uzziedināšana istabā teicami izdosies.

Jauki būtu, ja nākošā pavasarī Tu mūsu žurnalā aprakstītu, kā Tev ar puķu sīpolu stādīšanu veicies, pastāstot savas veiksmes un neveiksmes.

bet arī grieztā veidā istabā.

Mācīsimies arī no kļūdām

J. JAUNTIRANS

Tā gāja ogu šķirošanas sacensībās Rīgas Jūrmalas mazpulkos

Vienmēr ir bijis tā, ka veco audzi nomaina jauna, vienmēr ir bijis arī tā, ka veco arāju vietā ir stājušies jaunie. Arī šoruden daudzi jauni arāji stāsies uz vagas. Lai aršanu padarītu vieglāku, labāku un arī ražīgāku, apskatīsim īsumā tās kļūdas un trūkumus, ko visbiežāk sastopam arāju darbā. Atrast kļūdas un tās novērst jāmācas visvairāk jauniem arājiem. Pirmā kārtā te pieminēsim, ka bez lielām pūlēm un labus arumus sasniegsim tikai tad, ja arkls ir pareizi nostādīts. Tas tomēr ne katrreiz ir iespējams visā pilnībā arī gudram arājam, jo gadas kādreiz arī tā, ka arkls nav fabrikā pilnīgi pareizi izstrādāts un tāpēc arājam reti pa spēkam labot fabrikas kļūdas, bet tās jau visai bieži arī negadas. Tāpēc mums jācenšas ievērot un novērst tās kļūdas un trūkumus, kurus var novērst pats arājs darbā vai arī kalējs, arklu izlabojot. Atkarībā no darba apstākļiem, īsākā vai ilgākā laikā arkls nodilst, bet visātrāki lemesis, kuram augsnā jāpārvar vislielākā pretestība. Lai ar nodilušu lemesi sasniegtu vēlamo vagas dziļumu, tad dziļuma regulators bieži vien jānostāda vienā no pēdējiem robiem, bet līdz ar to darbā arkls iet stipri sagāzies uz priekšu, zoles gals stāv krietni augstu, neskarot vagas dibenu, tāpēc arklu ļoti grūti vadīt, un arī velēna netiek pienācīgi sadrupināta, nedz arī apvērsta. Te bez kavēšanās lemesis remontējams vai apmainams pret jaunu, ko pie kulturtipa arkliem dažās minūtēs var izdarīt pats arājs. Nodilis nazis slikti vai nemaz nepārgriež aramkārtā esošās augu saknes, tās bieži vien uzķeras uz naža asmens un izspiež arklu no vagas laukā, no kā cieš arumu labums un jāzaudē laiks. Labam arājam gan pienāktos vienmēr, darbu sākot, ar rupju vīli uzasināt lemesi un arī nazi, un daudzreiz būtu pareizi darīts, ja vīli paņemtu darbā līdzi. Stipri nodilušu nazi izlabot varēs tikai kalējs.

Jo vairāk nodilusi arkla zole, jo tas mazāk noturīgs, tāpēc arī zole laikus remontējama. Pēdējos gados ne tikai kulturtipa, bet arī parastiem 14. nr. arkliem gatavo zoles ar apmainamu un regulējamu ķeta pēdiņu.

Nereti mēs darbā redzam arklus, kuru vērstuve jau sen bija jānosūta pārkausēšanai uz Liepāju. Nepareizi remontēta, ar ielāpiem noklāta vērstuve pavisam slikti pilda savu uzdevumu — velēnas drupināšanu un vēl sliktāki velēnas apvēršanu. Nav bijusi izdevība nekad vēl redzēt pareizi remontētu vērstuvi, t. i., kur ielāps būtu pareizi uzlikts, to iegremdējot vērstuvē izzāģētā pareizas formas caurumā un nostiprinot ar otru ielāpu vērstuves otrā pusē.

Nereti vērojam, ka arkla dziļuma regulatora stienītis ir salocīts, tāpēc to grūti un pat neiespējami pārstādīt. Tas jādod izlabot kalējam. Vēl biežāki sastopam, ka regulatora skrūve ir ierūsējusi vai nolauzta, un dažs labs arājs ar vienu pašu regulatora nostādijumu strādā ne vienu vasaru vien. Būtu pareizi,

ja regulatora skrūvi taisītu ar kantainu galu, kā parastai skrūvei, lai varētu to atgriezt ar atslēgu. Tā kā to, diemžēl, nesaprot mūsu arklu fabrikanti, palūdziet, lai to izdara kalējs.

Neaizmirsīsim, ka ne tikai regulatoram, bet arī citām skrūvēm vajadzīga atslēga, tomēr pa lielākai daļai arāji to ir nozaudējuši, aizmirsuši pielikt arklam vai arī tās robi nav uzgriezņu samērā. Labam arājam nepieciešama laba atslēga. Diemžēl, tādas negatavo mūsu arklu fabrikas, tāpēc jāiegādājas zviedru fabrikas bīdatslēga — tā vienmēr saimniecībā noderēs.

Nav daudz arāju, kuriem būtu pareizas brakas un zveņģeles, un te ļoti daudzi grēko, nesamērīgi garus taisot kā vienus, tā otrus. Pareizie samēri ir brakai 100—110 cm, zveņģelēm 75—80 cm (arī lieliem zirgiem). Praksē šie samēri pat par trešo daļu ir lielāki. Skaistā rudens dienā bieži vien tik patīkamais aršanas darbs izvēršas par mocību arājam un arī zirgiem. Izgatavojiet pēc mēra un formas tādas pašas zveņģeles un brakas, kā Jūsu pļaujammašīnai — būsiet apmierināti.

Ja nu Jums ir labas brakas, tad daudz līdzekļu neprasīs arī uzlabotās streņģes ar ķēdi galā (apm. 30 cm garas), kuru katrā loceklī var uzmest zveņģeles āķim (dabūjams Hammera ķēžu fabrikā Rīgā). Ar šīm streņģēm var ātri aizjūgt, ātri nojūgt kā sausā, tā slapjā laikā, tās arī ilgi nenolietojas — ieteicu ikvienam saimniekam tādas iegādāt.

Aršana ir svarīgākais lauksaimniecības darbs, katru gadu simti, tūkstoši hektaru jāapar, tas prasa daudz darba un laika.

Mazie arāji — jūs vēl tikai vagas sākumā, tāpēc mācaties to ne tikai taisni, bet arī labi dzīt.

Nākošā gada sacensības mājsaimniecībā

L. LIEPIŅA

Šovasar mazpulku dalībnieces ar labiem panākumiem rādija savu prasmi un veiksmi ēdienu gatavošanā. Varēja vērot, ka šais sacensībās, kaut gan tās bija pavisam jauns un svešs pasākums, meitenes piedalijās ar lielu prieku un interesi.

Nākošajā vasarā paredzētas sacensības ēdienu gatavošanā novadu un valsts mērogā. Tur piedalīsies tās dalībnieces, kas šovasar uzvarēja rajonos. Uz šīm sacensībām meitenēm jāgatavojas sevišķi rūpīgi, jo novadu un valsts mērogā darbs tiks vērtēts ļoti stingri.

Tā kā mazpulku dalībnieču prasme ir pārbaudīta kā rokdarbos, tā ēdienu gatavošanā, tad interesanti ir zināt, cik veiklas meitenes būs mājas kopšanas nozarē. Tāpēc arī tām dalībniecēm, kas nepiedalas ēdienu gatavošanas sacensībās, tiks rīkotas sacensības mājsaimniecības technoloģijā. Lai dalībnieces uzdotajos darbos labāk varētu ievingrināties, jaunajā darbības gadā vēlams izvēlēties no jaunās mājsaimniecības programas nodarbības mājas kopšanā.

Par sacensību darbiem un to veikšanu sīkāk tiks rakstīts turpmākos „Mazpulka" numuros.

Sacensībās ejot nav jādomā, ka katrā ziņā jāiegūst pirmā vieta vai godalga. Jau tas vien, ka cilvēkam ir pietiekoši zināšanu un drosmes kādu darbu darīt, to citu acīs ceļ. Bez tam, sacensībām gatavojoties, meitenes var daudz ko iemācīties. Tāpēc, meitenes, nākošajās sacensībās piedalaties visas — bez izņēmuma! Ja arī pirmo reizi, varbūt, jums gluži labi neies, tad citu reizi jūs zināsiet, kādi trūkumi vēl jūsu darbā, mācīsaties un centīsaties tos novērst un labot. Tad nākošajā reizē sacensības jau liksies daudz vieglākas, un jūs varēsiet parādīt, ko īsti spējiet un variet.

Mazpulku dalibnieki darba posmu noslēdzot

AGR. K. ĶIRSIS

Ar ražojumu apskati mazpulku dalībnieki nobeidz vasaras darba posmu un novērtējuši savus panākumus un apzinādamies arī sava darba nepilnības un varbūtējos trūkumus ar drošu prātu un enerģiju vērš savu skatu nākotnē — ziemas darbu posmā. Tomēr arī pēc ražojumu apskates vēl katram jāpadomā par audzēto kulturu un it sevišķi par grāmatvedību.

Pēc apskates katram dalībniekam jāpārbauda sava grāmatvedība, vai nu tā būtu par laukā audzēto kulturu vai arī par mājturību, amatniecību vai rokdarbiem un jāizlabo visas kļūdas, kas aizrādītas apskatē, novērtējot pagājušās vasaras darbu. Izlabotās grāmatvedības nākošā sanāksmē jāuzrāda mazpulka vadītājam. Pēc izlabotiem grāmatvedības datiem mazpulka valdei jāsastāda kopējais mazpulka darbības pārskats.

Mazpulka sanāksmē kopēji jāiztirz grāmatvedībā biežāk sastopamās kļūdas un, vadītājam piepalīdzot, jāatrisina grūtāk izprotamie jautājumi, lai pēc pilnīgas grāmatvedības noslēgšanas visiem dalībniekiem tā būtu izprotama un turpmākos gados vairs kļūdas neatkārtotos.

Ļoti bieži vēl dalībnieki „Laukkopības un dārzkopības grāmatvedības" 18. nr. 19. lappusēs izdarot atmaksāšanās aprēķinu aizmirst aprēķināt zemes un darba rīku nomu Ls 1,— līdz Ls 0,50 par 100 m², atkarībā no zemes labuma. Daudzi domā, ja jau zemi vecāki vai skola ir devusi par brīvu, tad nomas nauda nav jārēķina. Patiesībā zemi un darba rīkus neviens par brīvu nedod un nevar dot. Ja mazpulka dalībnieks to vienā otrā gadā ir saņēmis kā vecāku vai skolas dāvinājumu, tad tomēr, lai izdarītu pilnīgu ražošanas atmaksāšanās aprēķinu, — aprēķinātu kulturaugu ražošanas pašizmaksu un reizā arī mācītos apzināties zemes vērtību, zemes un darba rīku noma katram mazpulka dalībniekam jāparedz savos aprēķinos.

Izvērtējot šī gada ražojumus, pārdodot tos vai nu tirgū vai kādai karaspēka daļai, vai arī nododot vecākiem saimniecībā, katrs mazpulka dalībnieks saņems lielāku vai mazāku naudas sumu, kuru varēs izlietot pēc savas izvēles. Bieži vien var rasties vēlēšanās naudu iztērēt dažādām izpriecām, kārumiem vai arī vispārēja rakstura vajadzībām (jaunai cepurei, kleitai, somai u. t. t.), bet tas nav pareizi. Vispārējiem saimnieciskiem izdevumiem jaunākiem mazpulku dalībniekiem līdzekļus dod parasti vecāki vai aizbildņi, bet vecākie dalībnieki šādām vajadzībām līdzekļus nopelna citā darbā. Mazpulka pasākumā nopelnītā nauda jāizlieto tikai ar mazpulku darbu un ideju saskanīgiem pasākumiem un izdevumiem. Ar nopelnīto naudu jāatlīdzina parāds, (vecākiem vai citiem), kas būtu cēlušies pavasarī darbus sākot, tālāk jāsedz tiešie izdevumi mazpulkā, dalības nauda, dalībnieka nozīme, „mazpulka dalībnieka vadonis" (darba grāmatiņa) un mēnešraksta „Mazpulks" abonements. Jāaprēķina arī, kas vajadzīgs nākošam mazpulka darba pasākumam, dzīvnieku, sēklu, mēslu, darba rīku u. t. t. iegādei, kas jāatlicina no iepriekšējā pasākumā pelnītās naudas. Pārējo naudu nevar izlietot personīgas dabas vajadzībām, bet tā vislabāk jānogulda kādā vietējā krājkasē, kur tā nesīs augļus, un pamazām vairos mazpulka dalībnieka kapitalu vēlākai dzīvei — lielāku pasākumu sākšanai un veikšanai.

Katram mazpulka dalībniekam jau laikus jāsāk gatavoties arī nākošā gada vasarai, tāpēc jāizvēlas zeme savam lauciņam un jārūpējas par tās pienācīgu sagatavošanu, kūtsmēslu izvešanu (ja vajadzīgs), aršanu u. t. t., neaizmirstot, ka

Jātnieku dziņta parādē, Jelgavas novada nometnē

rudens zemes sagatavošana atstāj lielu iespaidu uz nākošā gada kulturu.

It sevišķi jāievēro, ka rudens aršana nepieciešama katrai kulturai. To šogad jau ir apliecinājuši, kopā ar agronomiem un citiem specialistiem, arī 98% zemes arāju — lauksaimnieku. Ja gribam celt ražas mazpulka lauciņos un arī lauksaimniecībā vispār, tad jārūpējas, lai rudenī apartu visus nākošā pavasarī apsējamos un apdēstamos laukus.

Tādēļ, mazpulku dalībnieki, cenšaties savus lauciņus un arī savu vecāku saimniecības laukus uzart visus rudenī.

Arī kopējos mazpulka pasākumus dalībnieki nevar aizmirst. Pavasarī „meža dienās" tika iestādīti daudz jaunu kociņu gar ceļiem vai birzis, sēts vai stādīts jauns mežs. Visiem jāpārliecinas par stādīto kociņu stāvokli, stādījumi jāapkopj, iznīkušo kociņu vietā jāiestāda jauni, no pavasara apmežojumiem jāiztīra nezāles. Bez tam jāvāc pašu stādu audzētavām nepieciešamo lapu koku sēklas. (Skuju koku sēklas var vākt tikai pēc 1. decembra.) Kur vēl stādu audzētavu nav, tur jācenšas tās ierīkot, izmantojot vietējo virsmežziņu un mežziņu atbalstu.

It sevišķi par ozolu stādu pavairošanu jārūpējas, jāvāc zīles un jāsagatavo stādīšanai zemē, lai pēc gadiem katram Latvijas mazpulka dalībniekam būtu savi ozoli, kā atmiņas no jaunības laiku darba.

Tuvojoties mūsu valsts dibināšanas svētkiem — 18. novembrim, katram jāpadomā par to, kā es šo dienu atzīmēšu savā mājā un savā istabā. Šogad būs nevis tikai gadskārtējā piemiņas diena, bet jau 20 gadu valsts pastāvēšanas svētki. Šai nozīmīgai dienai jāizpaužas katrā mazpulka dalībnieka mītnē un tāpēc katram jau uz to jāsagatavojas. Ja kādam vēl nebūtu valsts karoga, tad valsts 20 gadu pastāvēšanas svētkiem tas katrā ziņā jāiegādā vai nu par vasarā nopelnīto naudu vai palūdzot to vecākiem. Katram mazpulka dalībniekam, kas dzīvo laukos, jāskatas, lai valsts karogs netiktu izlikts pa kādu bēniņu logu vai pielikts tikai pie durvīm, bet gan lai tas brīvi un augsti varētu plīvot pāri ēku jumtiem un kokiem, uzvilkts paša mazpulka dalībnieka gatavotā karoga mastā. Kas vēl nav karoga mastu ierīkojis, tam jāpasteidzas vai arī jālūdz citi dalībnieki talkā, lai pēc š. g. „Mazpulka" 10. numurā ievietotā apraksta izgatavotu karoga mastu par daiļu rotu katrai lauku sētai. Ja visās mazpulka dalībnieku sētās kādā pagastā būtu jau karoga masti, tad mazpulks kopējiem spēkiem varētu to ierīkot kādā brīvības cīnītāja vai kara invalīda saimniecībā, kā 18. novembra svētku dāvinājumu. Šinī darbā varētu talkā aicināt arī tuvāko pilsētu mazpulku dalībniekus. Pilsētu mazpulku dalībniekiem jādomā arī par savu vecāku dzīvokļu vai namu pienācīgu izdaiļošanu, ejot palīgā gan ar izdomu, gan darba rokām. 18. novembra dienā pilsētām un laukiem jāsasaucas, pilsētas karogam jāsaredz lauku sētas karogs un tam tālāk nākošais ciems un sēta, lai katrs mūsu zemē redzētu un izjustu, ka sarkanbaltsarkanais karogs ir vispāri mūsu zemei visaugstākā vietā, kā lielākais kopējais dārgums un svētums.

Grāmatu apskats

Degsme.

„Stiprināt mūs var domas par jau padarīto un sasniegto, bet īstu sajūsmu un sparu, kas vai kalnus spētu kustināt, mums var dot tikai domas par vēl daramo," šos mūsu Virsvadoņa vārdus, kas gan teikti 1918. gadā, mēs varam lasīt un nebeigt lasīt, jo viņos ir tik daudz iekšēja, netverama, bet apjaušama spēka, ka gribot negribot mēs jūtamies ar tiem saistīti, mēs ticam viņiem. Un ne tikai šo, bet simtiem citu dziļu atziņu, kas ietērptas skaidri izprotamos, vienkāršos vārdos, mēs tagad vienkopus varam atrast jaunajā grāmatā „Degsme". Šī grāmata ir Dr. **Kārļa Ulmaņa** atziņu, norādijumu, aicinājumu un vēlējumu grāmata.

Šīs atziņas un norādijumi grāmatā aptver visu cilvēka dzīvi, viņa iekšējos garīgos spēkus, ceļus un cīņiņus, kas ved pie stipra un krietna, veiksmēs un neveiksmēs rūdīta rakstura. Aicinājumi un vēlējumi skar visu mūsu lauku un sabiedrisko dzīvi, tie rāda arī pienākumus, kas veicami un piepildami pret valsti un tautu.

Dziļas ir šīs atziņas, tās ir patiesi dziļas sirds kvēles pilnas un no tām, kas vien viņas lasīs, un klusībā nopietni pārdomās, ikkatrs gūs veldzi garam, mierinājumu dvēseles nemieram un vielu domām un saprātam, kas arvienu tiecas uz priekšu, uz mērķi un pilnību.

Grāmatu, kuru sakārtojis Līgonis, ļoti glīti ar daudzām ilustracijām izdevis A. Gulbja grāmatu apgāds. Grāmata maksā Ls 4,—.

Fricis Šterns **„Vakarēšana Lielnorās"** Latviskas sadzīves aina ar darbiem, dziesmām, dejām un rotaļām. J. Marsieša izdevums. Maksā Ls 1,—. Pēdējā laikā skaistais vakarēšanas paradums atkal sāk iesakņoties mūsu tautā kā viena no tām tradicijām, kas mūsu senčiem ļāva un arī mums ļauj patīkami pavadīt garos rudens un ziemas vakarus raženā darbā, dziesmās un rotaļās.

„Vēlēdamies palīdzēt visiem tiem" — raksta grāmatas autors — „kas, latvisku darbu strādādami, godā ceļ mūsu senču tikumus, atjaunodami vakarēšanu, sakārtoju šo scenisko uzvedumu... Ceru, ka visi tie, kam mīļa ir mūsu senatne, sapratīs manu — labi gribēto — sakārtojumu un izlietās to, lai pakalpotu senču tradiciju atjaunošanai."

Pamatskolu mazpulkiem, kur dalībnieki samērā vēl jauni, Fr. Šterna darbs nebūs piemērots, turpretim ģimnaziju mazpulku dalībniekiem tas atver interesantas iespējamības vakarēšanas sarīkošanā.

Kārlis Freimanis **„Krustceļos"**. Jaunatnes luga 3 cēlienos. Kārļa Freimaņa jaunatnes luga **„Krustceļos"** stāsta par pilsētas zēnu Mārci, kas atbrauc no patversmes uz laukiem, lai mācītos strādāt un godīgi dzīvot. Pēc grūtas cīņas dvēselē, kurā to uz brīdi uzvar ilgas pēc pilsētas — viņš Zāļu vakarā atkal atgriežas lauku sētā, top mīļi uzņemts un liecina: „es eju pa tavu ceļu, svētā zeme, un mani pārņem tavs klusais, klusais miers. Tu rādi man savu neizmērojamo bagātību. Es tev pateicos par visu."

Kaut Freimaņa izmantotais sižets ir jaunatnes lugās jau vairākkārt izmantots, viņa tēlotie tipi iznākuši diezgan dzīvi un pārliecinoši. Visumā darbs nav ne sliktāks, ne arī labāks par tiem jaunatnei — un it īpaši mazpulkiem — domātiem uzvedumiem — kas pēdējā laikā parādas tirgū tik bieži, kā mežā parādas sēnes pēc silta lietus.

Dejosim latviski. Jēkabs Stumbris. R. Liepiņa izdevums, I burtnīca 24 lpp. maksā Ls 2,—. Saturā: Mazais kamoliņš, Plaukstiņdeja, Auzu deja, Jautrais pāris, Saulīte, Pērkoņdeja, Rupumdeja, Nabaga deja, Alsungas četrpāru deja, Līkumu deja un paskaidrojumi. Krājumā ievietotas mazāk pazīstamas dejas, un tāpēc tiem, kas iecienījuši mūsu tautas dejas, šis krājums dos dažus jaunus ierosinājumus. Dažām dejām tekstam un notīm pievienoti arī vārdi un ilustracijas, kas palīdz izprast attiecīgo deju izpildījumu.

B. R.

Napoleons Bonaparte. Jānis Ozols. Valtera un Rapas akc. sab. izdevums. 625 lpp. Kā autors to min priekšvārdā, — par nevienu cilvēku nav tik daudz rakstīts, kā par Napoleonu, jo par viņu izdotas 70.000 grāmatas un sarakstīts vairāk par 360.000 rakstu. Daudzi Napoleonu uzskata par ģeniju, daži par negatīvu raksturu. Noliegt tomēr nevar, ka viņš ir bijis viens no ievērojamākām personībām Eiropā. Šī grāmata ir plašākais un nopietnākais izdevums par Napoleonu latviešu valodā. Tēlojums ir ļoti dzīvs un interesants, autors ar lielu rūpību to sakārtojis, daudzas ilustracijas to vēl atdzīvina. Vāku grezno pazīstamā Darisa glezna, kur Napoleons mierīgs un varens sēž straujā zirgā. B. R.

Spēlējiet šachu!

Ar katru gadu šacha spēle Latvijā iegūst vairāk un vairāk cienītāju.

Pilsētās lielu rosību uzrāda valsts un pašvaldības iestāžu darbinieki, atsevišķas biedrības, skolu jaunatne un strādnieku arodbiedrības. Tāpat šacha pulciņi tiek dibināti pie atsevišķiem rūpniecības uzņēmumiem, tiek rīkoti savstarpēji turnīri u. t. t.

Provincē šacha pulciņus lielāko tiesu dibina pie aizsargu organizacijām, sporta b-bām u. c.

Un droši var teikt, ka šacha spēlētāju skaits Latvijā jau sniedzas tūkstošos.

Cik lielu vērību šacham piegriež ārzemēs, var spriest no tā, ka dažās valstīs, piem., Anglijā, daudzās skolās šacha spēle ievesta par obligatu mācības priekšmetu, bet Pad. Savienībā šī spēle tiek nosaukta pat par šacha mākslu!

Lai gan Latvijā šacha spēles vēsture nav visai sena, tomēr mēs varam lepoties ar tādiem vīriem, kā, piem., lielmeistars Ņimcovičs, vecmeistars K. Bētiņš, nelaikis H. Matisons, Fr. Apšenieks un beidzot lielmeistars Petrovs, kuru vārdi pazīstami šachistu aprindās arī ārzemēs.

Mūsu šacha valsts komanda līdzšinējās olimpiadēs arvien ieņēmusi cienīgu vietu citu valstu starpā. Tāpat minami mūsu problemistu tiešām lieliskie sasniegumi pēdējo gadu sacensībās.

Visu teikto ievērojot, būtu vēlams, lai arī mazpulku dalībnieki plašākos apmēros spēlētu šachu.

Pie mazpulkiem dibinamas šacha kopas, kuru dalībniekiem jāsapulcējas vismaz reizi nedēļā uz kopēju saspēli. Tiem dalībniekiem, kas spēlē sasnieguši jau zinamu gatavību, jāpamāca iesācēji.

Kam nav šacha figūru, — lai palūdz tēvu, māti vai vecāko brāli uzdāvināt tās.

Kam ir patika — var pats mēģināt tadas pagatavot. „Mazpulka“ red., sākot ar šo numuru, nolēmusi ierīkot šacha nodaļu, sniedzot uzdevumus, partijas u. t. t. Atbildēs arī uz jautājumiem.

Garajos ziemas vakaros visiem jums būs iespēja ziedot kādu stundu karaliskai spēlei, — tikai iesāciet — un jums patiks!

Tā spēlē mūsu lielmeistars Petrovs.

Partija spēlēta Ķemeru starptautiskā turnīrā VI kārtā.
1. partija.

Baltie Rellstabs. Melnie Petrovs.

1) d4—d5. 2) Zf3—c5. 3) e3—Zf6. 4) Ld3 —g6. 5) Zbd2—Zbd7. 6) b3—Lg7. 7) Lb2—0—0. 8) h3—cd. 9) ed—Zh5. 10) g3—Dc7. 11) De2—Zc5. 12) Ze5—Z:d3. 13) Z:d3—Lf5. 14) Tac1—Tac8. 15) De3—Dd6. 16) c3—Tfe8. 17) f4—g5. 18) 0—0—gf. 19) Zf4: —Lh6. 20) Df3—Zf4:. 21) gf—kh8. 22) Tf2—Tg8+. 23) Kh2—Tg6. 24) c4—Tcg8. 25) cd—Lf4:+! 26) Df4:—Tg3!! Baltie padevās, jo mats nav novēršams.

Par šo partiju lielm. Petrovam piešķirta skaistuma godalga.

Mācaties kombinēt.

Ievietojam kādā praktiskā partijā radušos stāvokli.

Baltie H. Plūme.
Ke1, Db2, Tb1, h1, Lg6, Ze4, band. e3, f2, g2, g3. (10 fig.)
Melnie N. N.
Kh8, Dd3, Tc2, f8, Zfb, band. ab, g7, h6 (8 fig.)

Melno pēdējais gājiens ir Tc8—c2. Šķiet, baltiem, lai novērstu matu, jāupurē dāma. Tomēr baltie sāk un panāk uzvaru. Kā? Atrisinājums nākošā numurā.

Iesācējiem varam ieteikt šādas latviešu valodā iespiestās mācības grāmatas:

H. R. Kapablanka „Šacha spēles mācība“, cena Ls 2,—.

A. Raņķis „Šacha mācība“, cena Ls 3,—.

Ko darīsim garajos ziemas vakaros

J. ADAMSONS

Kad lauku darbi paveikti, raža novākta, iestājas garie rudens vakari, kas jāpavada telpās. Izmantosim tos sava prāta vingrināšanai — spēlējot šachu. Šachs ir viena no tām spēlēm, kas attīsta domāšanu — asina prātu. Mazpulka dalībniekam jābūt vingram miesās, mošam garā, un te nu rudens un ziemas vakari lai ir tie, kuros vingrinam savu prātu. Šacha spēles figuras un galdiņu katrs dalībnieks pats var izgatavot, tiem materialu mājās vienmēr atradīsim.

Šacha spēlei vajadzīgs galdiņš un 32 figuras; viens komplekts, t. i. 16 no tām ir gaišā un otras 16 tumšā krāsā. Krāsām labi jāatšķiras, tāpat figurām pa vienībām jāatšķiras. Katrai krāsai ir šādas figuru vienības:

8 bandinieki, 2 torņi, 2 zirgi, 2 laidņ 1 dāma, 1 karalis. Kopā 16 figuras.

Zīmējumā redzamas divas partijas (modeļi) figuras, to dabiskais lielums pamatā ir 3 × 3 cm, augstums bandiniekam 5 cm, tornim 6 cm, zirgam 6,5, laidnim 7 cm, dāmai 8 cm un karalim 9 cm. Zīmējumā redzamās figuras var arī virpot, bet tad pamats jāņem 4,5—5 cm. Labākais materials figurām ir bērzs, ābele, bumbiere, melnalksnis, osis un ozols, var arī gatavot no priedes, egles un t. t. Lai figurām pamats visām būtu vienāds, tad jānoēvelē 175 cm garš koks 3 × 3 cm, pēc tam to sadala (sazāģē) aizrādītos garumos, sazīmē figuras pa vienībām: 16 bandiniekus, 4 torņus, 4 zirgus, 4 laidņus, 2 dāmas un 2 karaļus. Pēc tam strādā ar kaltu pēc zīmējumā izvēlētās formas, labi noslīpē ar smilšpapīru, nozieš ar ūdeni un vēl reiz ar smalkāku smilšpapīru pārslīpē. Kad figuras tik tālu izgatavotas, tad vienu vienību (8 bandiniekus, 2 torņus, 2 zirgus, 2 laidņus, 1 dāmu un 1 karali) nokodina ar beici melnus, tumši brūnus vai sarkanus. Kad beice (kodne) nožuvusi, tad kodinātās un nekodinātās vienības noziež ar linu eļļu vai labu pernicu, pēc tam ierīvē ar polituru, līdz iegūst vēlamo spožumu. Figuru izgatavošanai var ņemt arī divas koka šķirnes, piem., ābeli un bērzu vai gaišu osi, mahagoni jeb tumšo gobu ar bērzu, tad figuras arī bez kodināšanas būs labi atšķiramas. Šacha dēlīti (galdiņu) varam izgatavot no papes, saplākšņa jeb finiera. Galdiņam jābūt 8 × 8 kvadrati, un melniem kvadratiem jāmainas ar gaišajiem. Galdiņa kvadratam jābūt vismaz 1 cm lielākam par figuras resnāko vietu. Zīmējumā redzamām figurām galdiņa kvadrātam jābūt 5 cm. Tā tad papes jeb saplākšņa gabalam jābūt 42 × 42 cm; atstājot 1 cm katrā galdiņa malā laukuma noslēgšanai, vidējo laukumu 40 × 40 cm sadala 8×8 kvadratos, kur pamīši iekrāso laukumus. No finiera izgatavot galdiņu ir daudz komplicētāk, kas prasa jau zinamu ievingrināšanos finiera uzlīmēšanā.

PĀRDOMAS PRETALKOHOLA DIENĀS

K. Eņģelis, mazp. līdumnieks.

8. un 9. oktobrī visā valstī rīko pretalkohola dienas. Šīs dienas mūsu tautas vadība veltī pārdomām par to postu, ko tautai un visai cilvēcei rada žūpība. Pretalkohola dienas visvairāk tomēr ir domātas mūsu jaunatnei, jo vecos, kas dzeršanas netikumā iegājušies, ir pārāk grūti atgriezt uz pareiza ceļa. Galvenais ir — vēl alkohola nesabojātai jaunatnei neļaut aiziet no pareizā ceļa. Tas ir grūts, bet svētīgs darbs. Svētīgs tāpēc, ka tas saistīts ar mūsu tautas dzīvību, ar tautas dzīvību fiziskā un garīgā nozīmē.

Mēs taču zinam, ka alkohols ir inde, kas bojā cilvēka veselību. Katrs cilvēks, kas lieto šo indi, cieš pats un reizē bojā tautas veselību. Jaunie draugi, vai esiet šo lietu dziļāki arī pārdomājuši?

Bet alkohols nebojā tikai miesu, tas nokauj arī mūsu garu. Tas mazina mūsu garīgās spējas. Alkohola reibumā cilvēki iznīcina milzu vērtības. Nav neviena aroda pasaulē, kur alkohols darba ražību celtu.

Alkohols grauj arī mūsu tikumiskos un moraliskos spēkus. Mēs katrs zinam, cik daudz asaru jāraud sievai, bērniem dzērāja tēva dēļ. Varbūt arī starp jums, mazpulku jaunieši, būs daudzi, kas ne vienu reizi vien rūgti raudājuši par tēva dzeršanas nelaimi. Mīļie draugi, nenosodiet viņus, bet nožēlojiet tos, jo pārāk grūts ir ceļš atpakaļ no žūpas pie atturībnieka. Tas ir iespējams tikai cilvēkiem ar lielu gribu. Bet šinīs nožēlās lai Jūsos rodas arī apņemšanās nekad neiet to ceļu, kas ved uz krogu. Lai Jūsos rodas spītība nelocīt „savus ceļus mūslaiku Baala — alkohola priekšā," jo tikai tad Jūs izaugsiet par ļaudīm, kādi vajadzīgi mūsu Mūžīgai Latvijai, tai Latvijai, kuru savā sirdī nes un savos darbos ceļ lielais atturības draugs — mūsu Virsvadonis.

Mīļie draugi, dzīvē bieži, pat pārāk bieži Jums nāksies sastapties ar citiem uzskatiem. Jums nereti pat būs jādzird izsmiekls. Neskumstiet tādēļ! Tikai gļēvuļi padodas izsmieklam, un ziniet — tikai skauģi un tie, kas paši nespēs tādi būt, kā Jūs, par Jums smiesies. Ejiet ar paceltu galvu un apziņu, ka Jūs dariet to, kas ir pareizs! Ejiet, un Jūs uzvarēsiet!

Bieži Jums rasies arī kārdinājumi. Še nu Jums vajadzēs parādīt savu gribu, gribu cīnīties pret dzīves kārdinājumiem. Dažreiz Jums liksies, ka tikai tur — alkohola reibumā — ir iespējams priecāties. Tad paskataties tikai drusku tālāk, un Jūs redzēsiet, ka šiem seklajiem žūpību priekiem vienmēr seko fiziskas un moraliskas paģiras. Tikai īsts, nemākslots prieks ir prieks.

Radīsies arī tādi, kas Jums centīsies iestāstīt, ka katram, kas dzer, jau nevajaga būt žūpam, drusku jau var. Jums piedāvās putojošo alu, Jums piedāvās dzirkstošo vīnu — šos lēnākos dzērienus. Bet taisni šie vieglie dzērieni ir tie, kas ved pie žūpības. Parasti šīsdienas vienai glāzītei rītu seko divas, parīt jau — trīs, un cilvēks nemaz nejūt, ka viņš jau kļuvis alkohola vergs, vergs šī vārda vispilnīgākā nozīmē.

Smagas ir tās važas, ko daudzām tautām ir uzlicis alkohols. Mūsu tauta ir izcīnījusi politisku brīvību, ir ieguvusi arī saimniecisku neatkarību, taču alkohola varu tā vēl nav spējusi pilnīgi nokratīt. Šīs važas iznīcināsim mēs, jaunā latviešu audze. Tā ir mūsu apņemšanās šinīs pretalkohola dienās.

Un beidzot, šinīs pretalkohola dienās padomāsim arī par to, kā lai vairotos to mazpulku skaits, pie kuriem darbojas atturības sekcijas, kādu vēl ir pārāk maz.

Ja mēs visu šo patiesi pārdomāsim un centīsimies ievērot, tad pretalkohola dienas jau lielā mērā būs attaisnojušas uz tām liktās cerības.

KUĻAMMAŠINAS DŪC...

A. Bemchens.

Ceļš vijas man zem kājām, un pilsēta paliek arvien tālāk aiz muguras. Ir sestdienas vakars. Visapkārt klusums. Ejot tālāk, klusumu sāk traucēt vienmuļa dīkšana, brīžiem nomainīta skarbiem grūdieniem. Tā kuļammašina, kas nepazīst svētvakara miera; kur tā iegriežas, tur tūlīt sākas straujš darba cēliens. Drīz pienāku pie kūlējiem, kurus apņem biezs putekļu mākonis kā migla vientuļu laivnieku, kurš iras bez apstājas. No darba nemanīts, varu vērot kūlējus darbā. Tīk retais paskatas uz ceļinieku, pagriezdams savu noputējušo seju, pār kuru rit sīkas, melnas sviedru lāsītes. Tad nogrimst atkal darbā.

Mans skats apstājas pie saimnieka, kurš ņemas ap zeltaino graudu maisiem, un cenšos pēc tā sejas pateikt, vai birums labs vai slikts. Šī seja satraukta, bet tomēr smaidīga un laipna. Tad birums labs. Uu tiešām tā arī ir. Padevis Dievpalīgu, pieeju pie mašīnas un paskatos graudu straumē. Lielie maisi strauji pildas.

„Šogad būs laba maizīte," bilst saimnieks kādā vaļas brīdī. — „Lūk, redzat šos graudus, to lielumu! Sen neatceros tādus redzējis!" smaidot vēl nosaka stiegrais lauku vīrs, ķerdamies atkal pie pilna labības maisa.

Bet es sāku soļot tālāk miglā, kuru sacēlis drēgnais rudens vakars, un manu sirdi pilda kluss prieks, ka zemnieka grūtais darbs reiz vainagojies bagātīgiem augļiem.

IEVĀKSIM KOKU SĒKLAS!

Alfreds Zauers, 273. Lutriņu mazpulka dalībnieks.

No tautas dziesmām mēs zinam, ka senie latvieši mīlēju-

ši kokus. Katra senlatvieša sēta bija kupli apdēstīta dažādiem kokiem. Tagad atkal senās parašas ceļ godā. Katru gadu mēs rīkojam mežu dienas, kurās iedēsta lielu vairumu dažādu koku. Mūsu meži nav bagāti ar stādamo materiālu, sevišķi lapu koku ir samērā maz. Tāpēc jāievāc koku sēklas, no kurām iespējams ieaudzēt labu stādamo materialu.

Pašreiz lielākā daļa sēklu jau nogatavojušās un tās laiks ievākt. Ošu, kļavu, liepu, balto skabaržu un citas krāšņumu koku un krūmu sēklas, pēc ievākšanas, stratificējamas, t. i., sēklas sajauc kastēs ar mitrām smiltīm vai mitru zemi un ierok zemē. Tāpat var uzglabāt arī ozolu zīles un kastaņus. Egļu un priežu sēklas pēc ievākšanas un iztīrīšanas uzglabājamas sausā vietā.

No pavasarī izsētām sēklām pēc dažiem gadiem iegūsim labu stādamo materialu, lai ietērptu lauku sētu koku krāšņumā.

Katrā saimniecībā vajadzētu būt arī kādai birzītei ar dažādiem lapu kokiem. Vēlāk kuplie koki dos labu paēnu, un no tās varēs iegūt arī labus lietas kokus.

Apceļojot dzimto zemi, vietām redzam glītas saimniecības ēkas, bet koku tuvumā — neviena. Vai nebūtu daudz jaukāk, ja šīs ēkas atrastos koku paēnā un uz saimniecību vestu glīts, kokiem apstādīts ceļš?

Tāpēc audzēsim kokus, tie augs līdzi mums un būs lieciniekī nākošām paaudzēm par mūsu darbu.

KĀ PLŪCA LINUS 349. KALKŪNES MAZPULKA DALĪBNIEKI

349. Kalkūnes mazpulks dibināts 1934. gadā pie Kalkūnes 6-kl. p-skolas. Dibināšanas dienā mazpulkā ierakstijās 14 dalībnieki. Pirmā laikā apkārtnes iedzīvotāji uz mazpulka organizaciju un tās dalībniekiem skatijās ar neuzticību, maz bija tādu, kas pašā sākumā ticēja, ka mazpulka gars nesīs svētību jaunatnes rindās. Bet, drīz vien neuzticība vecāku

Vesttenas ainava Zīm. 1085. mazpulka dalībn. E. Vinters

sirdīs apdzisa. Katru gadu dalībnieku skaits vairojās un patlaban ir 53. Mazpulkā ir trīs diženie. Vecāku sētās, mazpulka dalībnieki uzcēluši karoga mastus. Mazpulka dalībnieki š. g. vasarā kā pamatkulturu audzēja cukurbietes, kā blakus kulturas: sīpolus, kāpostus, saules puķes un no ārstniecības augiem — kumelītes. 1937. gadā Kalkūnes 6-kl. p-skolai piešķīra ¼ ha vecaines. Agrākos gados šis zemes gabals nebija apstrādāts. Sapulcē nolēmām zemes gabalu uzart un iesēt linus. Nolemto arī darijām, un kad pienāca laiks linus plūkt, varējām priecāties, cik lieli un skaisti izauguši mūsu sētie lini. Tā kā katram dalībniekam pašam mājās bija darbs, nodomājām pieņemt strādnieces, kuras mūsu linus noplūktu. Bet tad nāca jauns ierosinājums. Vienas mazpulka dalībnieces tēvs nevarēja pat iedomāties, ka mazpulks nodos savus linus plūkt citiem. Viņš savai meitai teica:

„Jūs nebūsiet cienīgi nest mazpulka dalībnieka vārdu, ja nevarēsiet paši noplūkt linus." Meitene steidzās pie tālruņa un ziņoja mazpulka vadītājam, ka linus plūks paši. Jaunā vēsts ātri tika paziņota dažiem dalībniekiem. Cik lielu prieku jaunā vēsts sacēla dalībniekos, to varēja redzēt, jo jau nākošajā dienā, t. i. 30. augustā pulksten septiņos no rīta sanāca visi tie dalībnieki, kas ziņu bija saņēmuši, un sākām strādāt. Prāvs pulciņš bija darba darītāju, bet gandrīz neviens neprata linus plūkt. Mazpulka vadītājs ataicināja kādu sievieti, kura mums parādija, kā īsti lini jāplūc. Drīz darbs veicās, vienīgi linus siet saujās ilgi bija jāmācās. Plūcējiem par prieku arī laiks bija jauks. Saule jau no agra rīta sijāja staru zeltu pār plūcēju galvām. Katrs, kurš tik nāca pa ceļu, varēja priecāties, cik labi var strādāt arī bērni, un neviens nevarēja paiet garām, neteicis: „Dievs palīdz?"

Strādājot nemanijām, cik ātri pagāja rīta cēliens un pienāca pusdienas laiks. Jutām, ka gribas mazliet ēst, bet līdz nebija nevienam. Viens no mūsu biedriem aizgāja pie tuvākā mazpulka dalībnieka pēc āboliem. Drīz varējām sēsties pie liela ābolu groza, kas bija pilns sārtiem, sulīgiem rudens augļiem. Mazliet atpūtušies, stājāmies atkal pie darba. Pirmajā dienā linu gabalu neveicām, arī rokas sāpēja. Otrā dienā atnāca vēl daži citi dalībnieki, tad arī savu linu gabalu uzveicām. Kāda dalībniece bija paņēmusi līdz zirgu un ratus. Kamēr meitenes plūca linus, divi zēni krāva tos ratos un veda uz tuvējo skolas pagalmu, kur linus atpoguļoja. Pie linu atpoguļošanas un siešanas lielos kūļos strādājām vienu dienu. 2. septembrī sakrāvām linus vezumā un aizvedām uz dīķi iemērkt. Pēc trim dienām vilkām linus no ūdens, vedām pie viena dalībnieka un tur izklājām uz lauka. Nu pirmie darbi ir jau paveikti, bet tad sāksies linu apstrādāšana. Arī atlikušos darbus katrs dalībnieks darīs ar vislielāko prieku, jo, strādājot darbu, krāj zināšanas vēlākam darbam savā vai arī cita sētā. Strādāt pulciņā bija liels prieks, bet vislielākais prieks būs redzēt darba augļus un galvenais — nest sevī apziņu, ka viss veikts pašu spēkiem.

Mazpulku dzīve

Mazpulki 1938. g. meža dienās un spodrības nedēļā. Š. g. pavasarī rīkotās „meža dienās" mazpulki piedalījušies 1551 vietā ar 24.508 dalībniekiem un iestādījuši 192.040 kokus, 39.413 krūmus, apmežojuši 128.91 ha nederīgu zemju, ierīkojuši 24.749 m dzīvžogu, 160 koku skolas un 91 puķu un krūmu audzētavu.

Mazpulku dalībnieki vēl šoruden visus pavasara stādījumus apskata un apkopj. Iznīkušo kociņu vietā iestāda jaunus, jo stādamo materialu, tāpat kā pavasarī, virsmežniecības izsniedz bez maksas.

Reizē ar „meža dienām" pavasarī notika arī „spodrības nedēļa", kurā aktīvu dalību ņēma 28.097 mazpulku dalībnieki spodrinot gan savas skolas telpas, gan arī savu vecāku mājas un dzīvokļus. Arī rudenī mazpulki uzspodrina savas mītnes, jo nāk ziema, kad lielākā daļa laika jāpavada telpās. „Spodrības nedēļai" jāturpinās vienmēr!

Kļūdas izlabojums.

Pagājušā, š. g. „Mazpulka 9. Nr. 1938. g. iecelto mazpulku diženo sarakstā Valkas-Valmieras novadā nav ievietota **Duņēna Ruta — 231. Rūjienas ģimnaz. mazpulkā.**

52. Lizuma mazpulks svinēja svinīgā solijuma svētkus. Šī bija trešā reize, kad mazpulka dalībnieki pulcējās kopā svinīgam solijumam. No 47 aktīvajiem dalībniekiem svinīgo solijumu nodeva 22.

Svētki sākās ar garīgo aktu. Pēc tam Gulbenes novada mazp. insp. O. Rezovska un Lizuma raj. mazp. vec. Ed. Baķis pieņēma dalībnieku svinīgo solijumu.

Priekšnesumu daļa sākās ar M. Priedulājas divcēliena „Jaunā laiva" izrādi. Tālāk 16 dalībnieki un dalībnieces tautiskos tērpos rādija 4 mūsu tautas dejas. Visvairāk tomēr publikai patika muzikas priekšnesumi, kuros mazpulka koris mutes harmoniku orķestra pavadijumā nodziedāja divas tautas dziesmas.

154. Oktes mazpulkam Vandzenes pagasta valde piešķīrusi pie Oktes pamatskolas 0,6 ha zemes.

Mazpulks piešķirtajā zemes gabalā gar ceļa malu ierīkojis parauglauciņus pļavu kultūrzālēm, lopbarības un eļļas augiem un dažādām kvi šu šķirnēm.

Pārējā zeme apstādīta kartupeļiem, kurus pārdodot mazpulks cer gūt prāvus ieņēmumus.

Mazpulks kopā ar 601. Vandzenes mazpulku sarīkoja Vandzenes pamatskolā arī augļu un ogu pārstrādāšanas kursus. Kursus vadīja mājt. skol. B. Ligere.

225. Vecpils mazpulks ņēmis savā uzkopšanā un sargāšanā brīvības cīņās kritušā Anša Āfelda kapu, kurš atrodas Vecpils pag. Kārsgaļu kapkalnā. Ansis Āfelds, kā nacionalās armijas brīvprātīgais, bermontiešu nošauts 1919. g. aprīlī Kaps bija padots aizmirstībai. Mazpulks savāca līdzekļus un uzstādija marmora piemiņas plāksni. 18. septembrī piemiņas plāksni atklāja un iesvētija. Šis notikums bija pulcinājis svinību vietā ap 200 cilvēku.

715. Valgundes I mazpulka zēni un meitenes sacentās volejbolā. Pārliecinoši uzvarēja mazpulka zēni 2 setos — 15:8; 15:2. Uzvarētāji jau rādija diezgan tīru technisku spēli. Meiteņu komanda gan tikko ka iepazinusies ar vispārējiem volejbola spēles principiem. Bet nākošās sacensības, cerams, dos jau labākus rezultatus.

966. Vaidavas-Briežu mazpulks Briežu pamatskolā sarīkoja karoga iesvētīšanas un svinīgā solijuma svētkus. Karogu mazpulkam dāvināja inž-mežk. J. Bregžis, kura vecāki ir šī pagasta ilggadīgi, centīgi lauksaimnieki un pats dāvinātājs pirmo skolas izglītību guvis šejienes skolā. Svinīgo solijumu nodeva 16 dalībnieki.

973. I Daugavpils valsts ģimnazijas mazpulka dalībnieki ieradās savas rosīgās priekšnieces L. Dūzes vecāku saimniecībā, kur pie ugunskura ar dziesmām un priekšnesumiem pavadija vakaru.

Šādas sanāksmes pie L. Dūzes nolēma rīkot ik gadus, lai visi (arī ģimnaziju beigušie) dalībnieki varētu satikties un kopējās pārrunās kavētos atmiņās par bijušo un dotu ierosinājumus tālakai darbībai.

693. Priekuļu lauks. vidusskolas darbu apskatē izstādīti arī glīti ziemas darbi

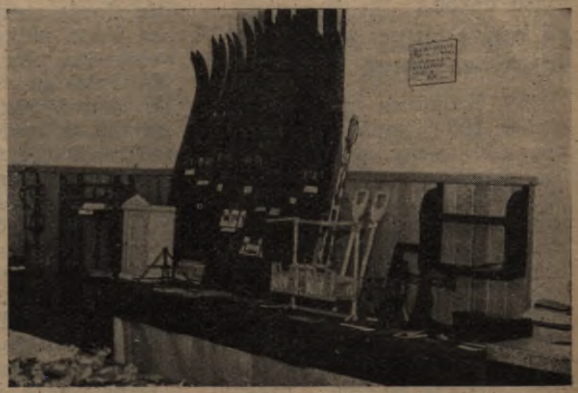

Aizsaules ceļos

Š. g. 23. septembrī pēc grūtām ciešanām miris mūsu mīļais mazpulka dalībnieks

Elmars Kalniņš,

dzim. 1919. g. 19. jūnijā.

Pēc viņa sēro

94. Mālpils Kniedziņu mazpulks.

Mūsu mīļā mazpulka dalībniece

Velta Zilgalvis

mirusi 1938. g. 26. jūlijā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

363. Biržu-Bērzgala mazpulks.

Paziņojumi

● Ievērojot pēdējos Izglītības ministrijas rīkojumus jaunatnes piesardzībai pret lipīgām slimībām, sevišķi bērnu trieku, uzdodam līdz turpmākam ievērot sekošo:

1) Visāda veida mazpulku sarīkojumi un sanāksmes, kur vien tas iespējams, atliekamas uz vēlāku laiku — novembri vai decembri.

2) Ja mazpulku sarīkojumu vai sanāksmju atlikšana nav iespējama, katram mazpulkam pašam nekavējoties jāiesūta Sabiedrisko lietu ministrijas Preses un biedrību departamentam Rīgā lūgums atļaut mazpulka sarīkojumu vai sanāksmi.

3) Lūgumā jāuzrāda: sarīkojuma vieta, raksturs, programma, ilgums un kādu līdzdalību tanī ņem skolu jaunatne un ārpusskolas mazpulka dalībnieki.

4) Preses un biedrību d-pta atļauja katram mazpulkam pašam jāizprasa: a) visām kārtējām sanāksmēm, kurās piedalas kaut tikai mazpulka dalībnieki, b) mazpulka ražas apskatēm ar vai bez sarīkojuma pēc tam, c) lauksaimniecības biedrību u. c. organizāciju sarīkojumiem, kuros mazpulki piedalas ar ražojumu apskatēm un programmas izpildīšanu, d) visiem mazpulku rīkotiem kursiem.

Zīmogmarkas mazpulka lūgumam nav jāliek.

● **Mazpulki, kuri audzējuši cigoriņus, var tos pārdot** K. M. Intendantūras galvenai pārtikas noliktavai Rīgā, Aug. Deglava ielā 28 tikai **no š. g. 15. oktobra līdz 1939. g. 15. janvarim par 40 sant. kg.**

● **Saules puķes un vasaras puķu sēklas var pārdot** A./S. „Latvijas Centralais sēklu Eksports" — Jelgavā, Rūpniecības ielā 21. Sēklas jāiesūta vēlākais **līdz š. g. 1. nov.**

● **Magones u. c. ārstniecības augus, kā pašu audzētos, tā savāktos, var pārdot** T. L. M. ārstniecības augu uzņēmumam Rīgā, Marstaļu ielā 7, dz. 11. **Visi augi jāiesūta tūliņ nekavējoties, jo uzglabājot mājās tie var sabojāties.**

Sinepes gan var iesūtīt tikai sākot ar š. g. 1. novembri.

Tuvāki pārdošanas noteikumi izziņoti š. g. 15. septembra 5. (19.) apkārtrakstā visiem vadītājiem.

● Aizrādam mazpulku dalībniekiem, ka **formas tērps un tāpat formas cepure nēsājami tikai piemērotās vietās**: skolā, sanāksmēs, sarīkojumos, izbraukumos u. c., bet nekādā gadījumā pie darbiem kūtī, tīrumā vai stacijās uzlādējot cukurbietes u. t. t. **Formas tērps katrā ziņā jānēsā tikai pilnīgs: ar kakla saiti, nozīmi un mazpulka numuru.**

● Paziņojam mazpulkiem, ka **augu slimību vākšanas sacensības materiāli jāiesūta** LLK mazpulku nozarei, Jelgavā, Viestura piemiņas pilī nevis līdz š. g. 1. novembrim, kā agrāk ziņots, bet gan **līdz š. g. 31. decembrim.**

● Mazpulku dalībnieku apliecības izsniedzamas visiem dalībniekiem līdz š. g. 31. decembrim. Ģimetnes apliecībās nav obligatoriskas.

● **Atgādinam visiem dalībniekiem, ka izdarot atmaksāšanās aprēķinu, laukkopības un dārzkopības grāmatvedības 19. lappusē katrai kultūrai jārēķina arī zemes un darba rīku noma,** atkarībā no zemes labuma par 100 m² Ls 0,50 līdz Ls 1,—. Nomas nauda ir jāaprēķina visos gadījumos, arī tad, ja zemi devuši vecāki vai skola un nomas nauda nebūtu maksāta.

● Mazpulku dalībniekiem, kuriem ražojumu apskatēs „grāmatvedība" nebija pilnīgi noslēgta vai arī ierakstījumos un aprēķinos bija kļūdas, „grāmatvedība" jāsakārto, pilnīgi jānoslēdz pēc dotajiem aizrādījumiem un jāuzrāda mazpulka vadītājam.

● **Aizrādam mazpulkiem, kuriem vēl nebūtu karogu pārvalku vai šauteņu pārvalku ar siksnu, ka tie iegādājami tikai LLK mazpulku piederumu apgādā** Jelgavā, Viestura piemiņas pilī un Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, vai pasūtot pa pastu iemaksājot naudu pasta tek. r-nā 4564. Karoga pārvalks maksā Ls 4,—, šautenes pārvalks ar siksnu Ls 10.50.

● Atgādinam, ka **mazpulku vadītāju un dalībnieku krūšu nozīmes, karogi un zīmogi pasūtami tikai mazpulku piederumu apgādā. Uz pēcmaksu tos neizsūta.**

● LLK mazpulku piederumu apgādā Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, tālr. Jelgava 1000—35., tek. rēķins pastā 4564 un nodaļā Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, dz. 5, tālr. 22322 dabūjamas šādas balvas mazpulku ražojumu apskatēm:

Rokas miglotāji	sākot no	Ls	6,50	līdz	Ls	10,— gab.
Dārza grieznes (šķēres)		„	—	„	„	3,— „
„ naži	sākot no	„	2,20	„	„	2,50 „
Acojamie naži		„	—	„	„	2,50 „
Dzīvžogu grieznes (šķēres)		„	—	„	„	5,50 „
Kabatas naži	sākot no	„	1,20	„	„	1,40 „
Kabatas portfeļi (ādas)	„ „	„	4,—	„	„	11,— „
Maciņi sīknaudai (ādas)		„	—	„	„	1,90 „
Kabatas bloki (ādas)	sākot no	„	1,20	„	„	2,20 „
Grāmatu zīmes	„ „	„	0,80	„	„	1,30 „
Dienas grāmatas (audekla) vākos		„	—	„	„	3,90 „
„ „ (ādas) „		„	—	„	„	8,— „
Dažādas praktiskas u. c. grāmatas	sākot no	„	1,50	„	„	6,80 „
Mugursomas vienkāršās	„ „	„	6,50	„	„	8,50 „
Mugursomas (Bergena, ar metalla rāmi)	„ „	„	14,—	„	„	27,— „
Tintnīcas (koka)	„ „	„	7,50	„	„	9,— „
Meiteņu rokdarbu kastītes (koka)						
Ādas apstrādāšanas āķi	„ „	„	1,—	„	„	1,60 „
„ „ dakšas	„ „	„	0,75	„	„	1,50 „
„ „ bumbiņas	„ „	„	1,—	„	„	1,20 „
„ „ piederumu komplekts (āķi, dakšas, bumbiņas, kopā 12 priekšmeti)		„	—	„	„	14,25 „

No lielakām balvām ieteicamas: somu tipa aužamās stelles, komplekts Ls 135,— un saimes (8 vietīgās) teltis Ls 97,— gabalā.

● **Sugas gailīšu trūkuma dēļ gailīšu piešķiršanu šogad pārtraucam.** Mazpulkiem, kuri šogad gailīšus nesaņēma, nākošā gadā būs priekšroka saņemt pirmiem. Jauni pieprasījumi nav jāsūta.

Atgādinam pasteidzināt dokumentu iesūtīšanu par novietotiem sugas gailīšiem.

● LLK rakstu apgādā dabūjama **jauna mazpulku literatura:**

Mazpulka dalībnieka grāmatvedība zirgkopībā — Ls 0,40.

Mazpulka dalībnieka grāmatvedība cūkkopībā — Ls 0,15.

LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa.

Jānītis un Līžuks darba drānās

ART. VILKS

Rudens laiks, ar rudens darbiem
Atnāk līdz ar vējiem skarbiem.
Visi, kam Dievs devis rokas,
Ražas novākšanā lokas.

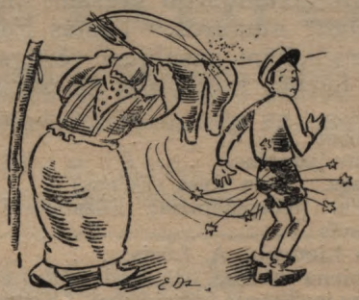

Arī mātes uzskats līdzīgs.
Un kad prāts tai kļuvis īdzīgs —
Drīz tā dod pa bikšu starām,
Drīz — pa Janča ciskām garām.

Pārskriedams no skolas mājās,
Jancis jaunām biksēm kājās
Kartupeļus rok ko prasdams,
Tā kā kurmis zemi kasdams.

Sieviškīgā sekcijā
Līžuks klausās lekcijā: —
Ka tas nava pārāk grūt' —
Pašam darba drēbes šūt.

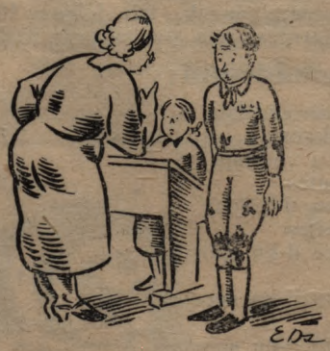

Skolotāja, skaistā Dina
Jancim klasē pasludina: —
„Apģērbu kas netur' godā —
Tas būs drusku jānosoda . . ."

Beidzot bērniem drēbju kārtas,
Kas tik drīzi nenovārtas,
Tikai darbā, mīļā māt,
Tās visvieglāk spodrināt!

Mazpulku ievēribai!

Rudenī un ziemā katram mazpulka dalībniekam jāatceras, ka tautas parašu, mīklu un sakamvārdu krāšana un uzrakstīšana jāturpina, kā jau norādīts iepriekšējos „Mazpulka" numuros. Tautas Folkloras krātuve par „Mazpulka" redakcijai iesūtītām tautas tradicijām apsolījusi vērtīgas godalgas.

Saturs

	Lpp.
Kam ticēsim. A. R.	433
Aicinājums jaunatnei.	435
Jura vasara. Arno Rasa (Beigas)	437
Jaunais Fu. (Turpinājums). Elizabete Foreman-Levis	441
Vērojumi Lietuvā. A. Lūsis.	445
Eiropas piena fabrikā. B. Radziņš	448
Paegļu ogu ievākšana ārstniecībai. J. Ķiršteine.	453
Rudenī ievācamās drogas. R. Jākobsons.	453
Ozoli. E. Bakūzis	454
Kulturaugu slimību paraugu sakārtošana. A. Ķirulis	456
Nolaižamie karogu masti. Elmars Hūns	458
Vai vēlies agri pavasarī ziedus. Ņina Berga.	464
Mācīsimies arī no kļūdām. J. Jauntirāns.	467
Nākošā gada sacensības mājsaimniecībā. L. Liepiņa	468
Mazpulku dalībnieki darba posmu noslēdzot. Agr. K. Ķirsis	469
Grāmatu apskats	471
Spēlejiet šachu	472
Pašu darbs	474
Mazpulku dzīve.	476
Paziņojumi.	477

Izdev.: **Latvijas Lauksaimniecības kamera.** Atbildīgais redaktors: **RUDOLFS DZĒRVE.**

A./S. „ROTA" Jelgavas nod. Jelgavā, Poruka ielā 5, tālr. 519. 2533 Šis numurs iespiests 34.000

LLK Lauksaimniecības Tautas augstskolā

ar nodaļām: **sabiedrisko un saimniecisko, dārzkopības, laukkopības, lopkopības**

uzņem vēl klausītājus

mācības notiek vakaros no pulksten 17.30.

Tuvākas ziņas un pieteikšanās kancelejā, RĪGĀ, Baznīcas ielā 4-a-6, no pulksten 17.30.

Latvijas Lauksaimniecības kamera.

LLK mazpulku piederumu apgādā — **Jelgavā,** Viestura piemiņas pilī, tālr. Jelgava 1000—35
tā nodaļa Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, tālrunis 22322

Dabūjami šādi mazpulkiem nepieciešami piederumi:

Ceļa rādītāja nozīmes	à Ls	0,75 gab.	Mazpulku vadītāju plecu siksnas	à Ls	1,75 gab.
Mazpulku vadītāju krūšu nozīmes	„	2,50 „	Mazpulku vadītaju kakla saites	„	2,20 „
Mazpulku veicinātāju krūšu nozīmes	„	1,— „	Mazpulku d-ku(ču) kakla saites	„	1,— „
Mazpulku d-ku(ču) krūšu nozīmes	„	1,— „	Mazpulku d-ku sporta krekli	„	0,90—1,20 „
Mazp. vadītāju cepures	„	5,50 „	Mazpulku d-ku sporta bikses	„	1,80—2,30 „
„ vadītājas „	„	5,25 „	Mazpulku d-ču sporta bikses	„	2, —2,50 „
„ d-ku(ču) „	„	3,— „	Mazpulku d-ču sporta krekli	„	1,40—1,95 „
„ vadītāju un d-ku cepuru nozīmes	„	0,20 „			
Mazpulku vadītāju un d-ku krūšu ātšķiras	„	0,10 „			

un vadītāju un dalībnieku formas tērpi

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rīgā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227

NOLIKTAVA:

Tērbatas ielā 24, tālr. 27629

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciali aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rigā, Kr. Barona ielā 15

JURA IRBES metalla pogu fabrika

Rīgā, Cēsu ielā Nr. 33, tālrunis 91325.

IZGATAVO:
Dažādu šķiru metalla pogas formas un civil-apģērbiem. Nozīmes un medaļas.

Veļas pogas „Vaiņags" un „Valida". Diegu pogas „Austra". Matadatas un citus smalkus metalla izstrādājumus.

A. KAULIŅA

Bērnu apģērbu tirgotava

Rigā, Gaiziņa ielā 4, pie Centrāltirg. Tālr. 29722
Privatdz. Lāčplēša ielā 70, dz. 1. Tālr. 21541
Pasta tekošs rēķins № 11217

Laipni piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus.

Jaunos vidussk., mazpulku un tautas tērpus, veļu, galanterijas preces u. t. t.

Laipna apkalpošana. Glīts darbs
Skolām un palīdz. sab-bām viszemākās cenas

IMPORTS

K. A. Bušs

Pārtikas preču, garžvielu un augļu lieltirgotava

Rigā, Kungu ielā 23. Tālr. 20829
Tek. rēķ : Latvijas bankā 3210, pastā 1650

Esmu spiests aizrādīt, ka

Rottveilera un Volffa

medību pulveris

ir dabūjams **visos labākos** Rīgas un provinces ieroču veikalos

L. GRANDOVSKIS

Rīgā, Kungu ielā Nr. 24, tālrunis 23313

Rottveilera un **Volffa** medību pulvera vienīgā pārdošanas vieta atkalpardevējiem Latvijā

LLK Priekuļu lauksaimniecības vidusskolas

kokaudzētava

piedāvā: **Augļu kociņus: ābeles, bumbieres, plūmes un ķiršus**
Ogulājus. Košuma kokus un krūmus
Ziemciešu puķes

Pasūtiet un saņemiet augļu kokus rudenī, cenas, noņemot rudenī, zemākas kā pavasarī. Cenu rādītāju, uz pieprasījumu, izsūta par brīvu. Pasta adrese: Priekuļu lauksaimn. vidussk., c. Cēsīm

LLK Kaucmindes mājturības skolas

kokaudzētava

piedāvā augļu kociņus: ābeles, bumbieres, plūmes, saldos un skābos ķiršus

Cenu rādītāju uz pieprasījumu izsūta par brīvu. Pasts Bauska. Tekošs rēķins pastā 4554. Tālrunis Bauska 214 (darba laikā)

ZELIO pasta–
pret žurkām
ZELIO graudi–
pret pelēm

Dabūjami visur: Latvijas Lauksaimn. kameras augu aizsardzības līdzekļu apgādā, tā kontrolfirmās, C/S. „Turība", kooperatīvos, drogu veikalos un aptiekās.

Protams

BORSILS

mazgā visu!

Ķīmiskās un laku fabrikas »Vilhelms Hjordts« Rigā, akciju sabiedr.